

Robert Consultancy

Rapport Consultatie NPOS2030

Ambitiedocument

Open consultatie van het Ambitiedocument NPOS 2030

Auteurs: Robert van der Vooren en Ron Dekker
Februari 2022

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6280685>

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	3
2	Inleiding.....	4
3	Methodologie	5
4	Frequentie-analyse gesloten vragen	6
5	Open vragen kwalitatieve analyse	9
5.1	<i>Feedback op de leidende principes.....</i>	<i>9</i>
5.2	<i>Feedback op Visie.....</i>	<i>15</i>
5.3	<i>Feedback op de Programmalijnen.....</i>	<i>19</i>
5.4	<i>Feedback over Belangrijkste Actielijnen</i>	<i>25</i>
1	Gevolgen van de consultatieanalyse	38
1.1	<i>Ondersteuning van het NPOS2030-ambitiedocument.....</i>	<i>38</i>
1.2	<i>Suggesties ter verbetering van de vier elementen in het NPOS2030-ambitiedocument</i>	<i>38</i>
1.3	<i>Geadviseerde toevoegingen aan de conceptuele Rolling Agenda.....</i>	<i>39</i>
	Bijlage: Deelnemende organisaties, netwerken en initiatieven aan de open consultatie	40

1 Samenvatting

In dit verslag wordt gepoogd de open consultatie van het NPOS 2030 Ambitiedocument te analyseren. Het geeft antwoord op twee hoofdvragen:

1. Wat is het draagvlak voor het NPOS 2030 Ambitiedocument?
2. Wat voor suggesties gaven de respondenten om de vier elementen van het NPOS 2030 Ambitiedocument te verbeteren?

De Stuurgroep vroeg ook advies aan over:

3. Wat adviseren de respondenten om mee te nemen in de 'Rolling Agenda' (Voortschrijdende Agenda) van NPOS 2030?

Een grote meerderheid steunt het Ambitiedocument (in het bijzonder). De 'Guiding Principles' (Leidende Principes, 84%) en de Visie (69%) hebben de meeste steun. Deze eerste twee elementen zijn strategisch, terwijl de Programmalijnen (61% steun) en de Belangrijkste Actielijnen (58% steun) respectievelijk tactisch en operationeel zijn. Er zijn respondenten die het (sterk) oneens zijn met de Programmalijnen (19%) en Belangrijkste Actielijnen (13%). Zij hebben echter constructieve opmerkingen gemaakt over het toevoegen van nieuwe Programmalijnen en actielijnen.

Bij de tweede hoofdvraag, d.w.z. het voorstellen van wijzigingen aan het Ambitiedocument, zien we de meeste opmerkingen en suggesties over de Programmalijnen. Open Education en open software worden voorgesteld als twee aanvullende Programmalijnen. Wat betreft Guiding Principles, willen respondenten graag transparantie en integriteit toevoegen. Onder het kopje "Visie" willen respondenten vertrouwen en samenwerking als thema's toevoegen. In het algemeen vragen respondenten om een sterkere koppeling tussen enerzijds het strategisch niveau van de Guiding Principles en de Visie, en anderzijds de tactische en operationele Programmalijnen en Belangrijkste Actielijnen. Respondenten vragen ook om betere definities van (open) wetenschap en een verduidelijking van het concept *Soevereiniteit*. Over de Visie wordt gezegd dat deze ambitieuzer, inclusiever (buiten het academische en meer internationale samenwerking) en interactiever (bottom-up en regelmatige updates) kan zijn. Bovendien stellen respondenten voor om *erkennen en waarderen* toe te voegen aan alle drie de Programmalijnen. Ze stellen ook voor om de Programmalijnen beter te koppelen om silo's te voorkomen. Wat betreft de Belangrijkste Actielijnen vragen respondenten om een groter aantal verbeteringen. De nadruk ligt op bereik en bewustzijn, financiering, inclusiviteit en opleiding & vaardigheden.

Wat betreft de derde vraag is het belangrijk om te beginnen met de algemene boodschap die is afgegeven door stakeholders in deze consultatie: meer ambitie, meer duidelijkheid en meer participatie. Stakeholders hebben een constructief en kritisch stemgeluid laten horen, terwijl ze bevestigden dat er behoefte is aan het Ambitiedocument. Deze boodschap is relevant voor de Rolling Agenda, waarvoor we 11 adviespunten hebben:

1. Geef gevolg aan de intentie om actief stakeholders te betrekken bij de Rolling Agenda.
2. Overweeg het opzetten van een redactie voor de Rolling Agenda, inclusief een afgevaardigde van de hogescholen.
3. Koppel de Guiding Principles en Visie beter met de Programmalijnen en de Belangrijkste Actielijnen.
4. Voeg Open Education toe als de vierde Programmalijn.

5. Breid de bestaande Programmalijnen uit om Open Software te omvatten.
6. Maak zaken zoals Erkennen en waarderen als Belangrijkste Actielijnen een vereiste in alle Programmalijnen.
7. Leg Soevereiniteit en hoe het verband houdt met de Programmalijnen beter uit.
8. Overweeg om de naam van Citizen Science te wijzigen naar Citizen Engagement of Societal Engagement.
9. Verduidelijk het doel van zowel het Ambitiedocument als de Rolling Agenda.
10. Overweeg om genoeg tijd te nemen voor een goed ondersteunde ambitie en agenda.
11. Overweeg om de behoefte van de respondent naar een ambitieuzere aanpak in te willigen.

2 Inleiding

De NPOS-stuurgroep heeft transparantie aangehouden als Guiding Principle voor Open Science vanaf het prille begin dat het NPOS 2030-ambitiedocument werd opgesteld. Na een aantal round-table-gesprekken met belangrijke stakeholders in mei 2021 werd er een open consultatie georganiseerd in december 2021. Deze open consultatie was erop gericht om alle stakeholders de mogelijkheid te geven om te reflecteren op het NPOS2030-ambitiedocument, dat de eerste hoofdstukken van het nieuwe NPOS2030-programma vormt. De feedback die tijdens deze consultatie werd ontvangen helpt de NPOS-stuurgroep en de leidinggevenden van de Programmalijnen om de acties in te vullen voor alle Belangrijkste Actielijnen voor de komende jaren, zodat er een Rolling Agenda kan worden opgesteld voor het komend decennium. Deze acties worden besproken met de relevante stakeholders die hieraan bijdragen door deze actie uit te voeren om te zorgen dat aan de ambities wordt voldaan.

Dit NPOS 2030-consultatiesverslag beantwoordt drie vragen:

1. Wat is het draagvlak voor het NPOS 2030 Ambitiedocument?
2. Wat voor suggesties gaven de respondenten om de vier elementen van het NPOS 2030 Ambitiedocument te verbeteren?
3. Wat adviseren de respondenten om mee te nemen in de Rolling Agenda van NPOS 2030?

Het consultatiesverslag is opgebouwd rond de drie bovenstaande vragen. Hoofdstuk 2 begint met een beknopte introductie van de methodologie. Deze paragraaf begint met een beschrijving van het draagvlak voor het NPOS 2030-ambitiedocument, gebaseerd op de statistische rapportage door Bureau de Uitkomst. De conclusies over het draagvlak dienen als achtergrond voor verdere analyse van de feedback. De derde paragraaf beschrijft de resultaten en onze conclusies over de antwoorden op de gesloten en open consultatievragen. Hiervoor hebben we de ruwe data verwerkt in een codeboek. Voor elk van de vier onderdelen van het Ambitiedocument – d.w.z. (1) Guiding Principles, (2) Visie, (3) Programmalijnen en (4) Belangrijkste Actielijnen – beschrijven we de suggesties voor veranderingen die de respondenten opgaven. In hoofdstuk 3 ligt de focus op het overwegen en prioriteren van de volgende stappen in het redigeren van het NPOS 2030-ambitiedocument. We concluderen dit laatste hoofdstuk met algemene conclusies en advies voor de NPOS-stuurgroep.

3 Methodologie

De open consultatie is publiekelijk aangekondigd op 17 november en was geopend van 22 november tot 22 december 2021. De uitnodiging om deel te nemen werd actief gecirculeerd binnen verschillende Open Science-netwerken en terwijl de consultatie geopend was, werd regelmatig gecontroleerd of belangrijke stakeholders hadden deelgenomen.

De consultatie werd gepresenteerd als een online enquête door Bureau de Uitkomst/SURF. De enquête werd opgebouwd rond de vier onderdelen van het Ambitiedocument. Voor elk van de vier onderdelen kon een respondent de mate van steun op een vijfpuntsschaal beoordelen, en opmerkingen toevoegen in een vrij tekstveld. Deze combinatie van een gesloten en open vraag ondersteunt een duidelijk onderscheid tussen analyse van het draagvlak voor het opgestelde Ambitiedocument (gesloten vragen) en een analyse van tekstsuggesties en potentieel bredere antwoorden (open vragen). De tweede bleek belangrijk te zijn bij het signaleren van alternatieven en meningen.

In totaal namen 78 respondenten deel aan de open consultatie. Afgezien van de personen (n=12) hebben de respondenten deelgenomen aan de consultatie namens hun organisatie. Eén organisatie reageerde op de consultatie met een losse brief, die we handmatig hebben toegevoegd aan de ruwe dataset en in geval van twijfel zijn de gesloten antwoorden voor dit geval in de middelste categorie beland.

In de inleiding noemden we de verwerking van de ruwe data. Om ruwe data te verwerken hebben we de antwoorden op de open vragen 'genormaliseerd' in een codeboek. Idealiter leidt deze normalisatie tot trefwoorden die kunnen worden geclusterd, maar tijdens deze consultatie waren reacties veelal uitgebreider, met meerdere woorden, en dus hebben we samenvattingen in plaats van trefwoorden gebruikt om te normaliseren.

De normalisatie is een tweestapsaanpak die begint bij het organiseren van de reactie. Ga er bijvoorbeeld vanuit dat het Guiding Principle verband houdt met drie van de vijf in totaal. Met organiseren bedoelen we dat we de algemene opmerking opdelen tot subreacties die we vermelden in het codeboek onder de toepasselijke Guiding Principles (ieder Guiding Principle heeft een afzonderlijke kolom in het codeboek). De tweede stap is om trefwoorden of een korte samenvatting toe te voegen aan de onderhavige Guiding Principles in de bijbehorende trefwoorden-/samenvattingskolommen.

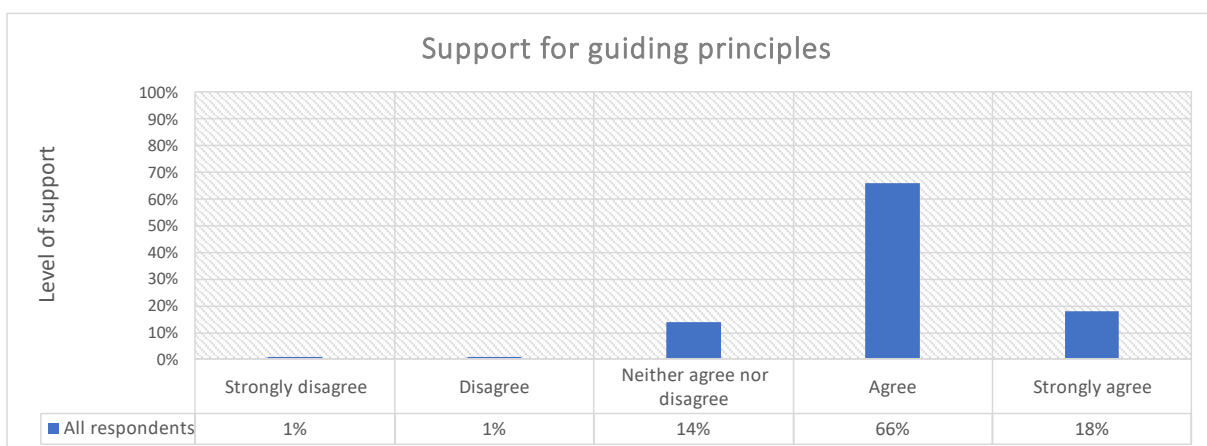
De normalisatie stelt ons in staat om de regelmaat van reacties te bepalen en vergelijkingen te trekken. Het wijst naar specifieke (onder)delen van het Ambitiedocument die volgens de respondenten moeten veranderen. We hebben de tweestapsnormalisatie toegepast op alle onderdelen van het Ambitiedocument. Deze normalisatie was relatief gemakkelijk toe te passen op de Guiding Principles (sectie 1) en Visie (sectie 2) maar dit was minder het geval bij de Programmalijnen en Belangrijkste Actielijnen (onderdelen 3-4). Dit kan komen doordat onderdelen 1 en 2 korte onderdelen over visie zijn, terwijl onderdeel 3 en met name onderdeel 4 lezen als plannen met specifieke acties. Nog een gevolg van de normalisatie is het vermogen om de regelmaat van vergelijkbare reacties te gebruiken om opmerkingen te rangschikken.

4 Frequentie-analyse gesloten vragen

In dit korte hoofdstuk presenteren we een analyse van de mate van draagvlak voor het NPOS 2030-ambitiedocument. In de open consultatie werd iedere respondent gevraagd om de mate van draagvlak voor elk van de vier onderdelen van het Ambitiedocument te beoordelen: (1) Guiding Principles, (2) Visie, (3) Programmalijnen en (4) Belangrijkste Actielijnen.

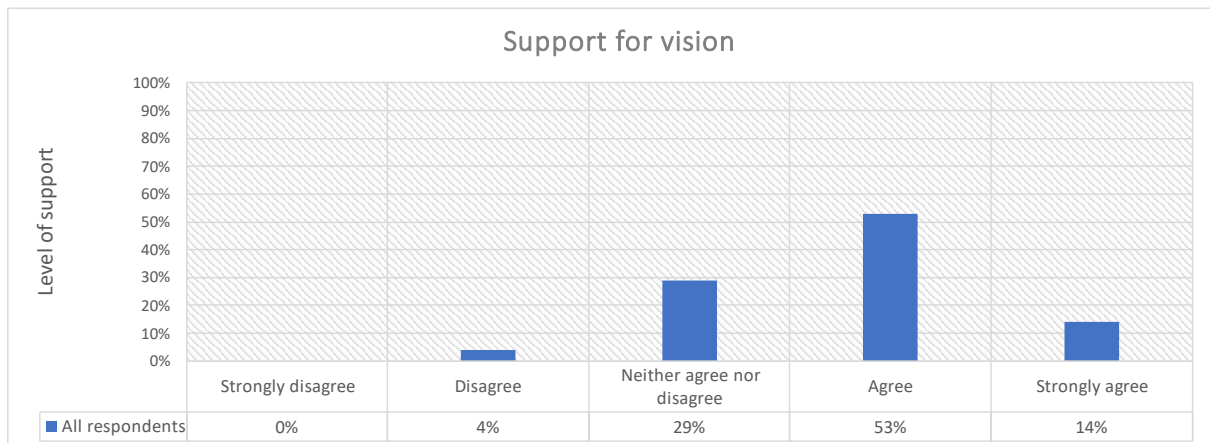
Het statistische frequentieverslag werd aangeleverd door Bureau de Uitkomst. De dataset van het frequentieverslag laat zien dat 12 respondenten deelnamen als individu en 66 respondenten namen deel namens hun organisatie. Binnen de groep organisaties (zie de bijlage) zien we zoveel verschillen dat het onmogelijk was om een beperkte en homogene onderverdeling te maken. We hebben echter een sensitiviteitsanalyse uitgevoerd, gebaseerd op een heterogene onderverdeling in zes ondergroepen. Er zijn geen aanzienlijke verschillen aangetroffen. Daarom gaan we in dit hoofdstuk verder met een beschrijvende analyse van de frequentiediagrammen van de volledige populatie van 78 respondenten.

Consultatievraag 1. *In welke mate bent u het eens met de Guiding Principles van NPOS?*

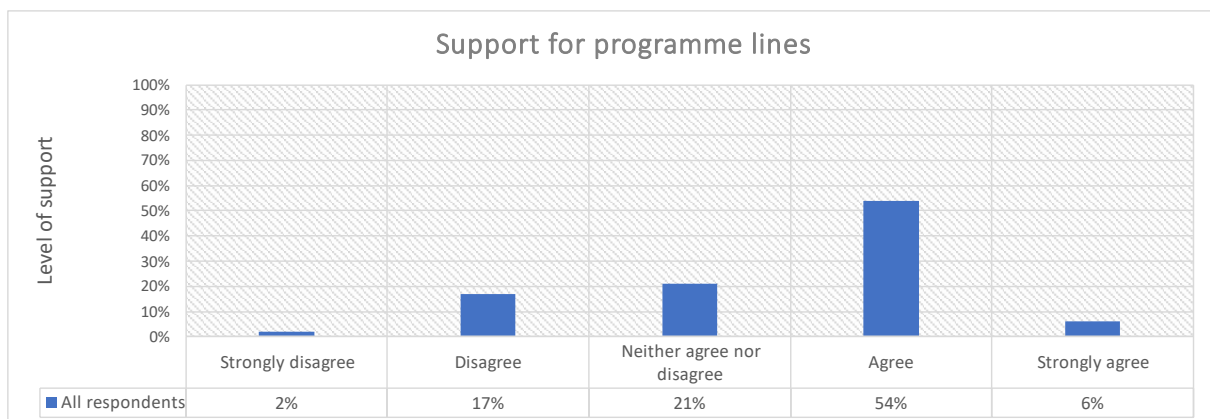
Op basis van de bovenstaande frequentietabel concluderen we dat met 84% (sterke) overeenstemming en slechts 2% (sterke) afkeuring, er een groot draagvlak is voor de Guiding Principles.

Consultatievraag 2. In welke mate bent u het eens met de Visie van NPOS voor 2030?

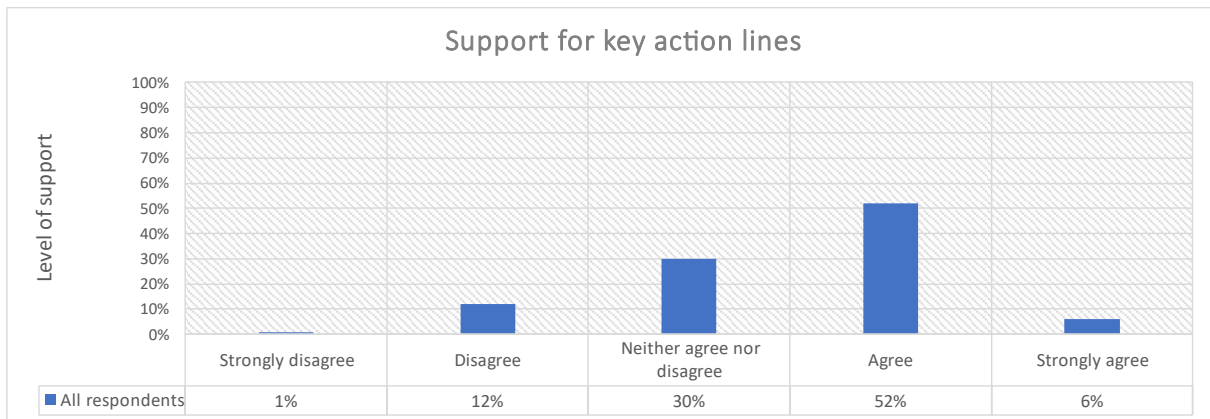
De mate van draagvlak voor de Visie blijft grotendeels positief (69%), terwijl de neutrale meningen bijna verdubbelen ten opzichte van het draagvlak voor de Guiding Principles.

Consultatievraag 3. In welke mate bent u het eens met de Visie van NPOS-Programmaliijnen en de vereisten?

De Programmaliijnen worden gesteund door een kleine meerderheid (60%). In tegenstelling tot de statistieken over de Guiding Principles en de Visie zien we een aanzienlijk percentage van mensen die het hier oneens mee zijn. In het volgende hoofdstuk zullen we zien dat er een aanzienlijke vraag is naar aanvullende Programmaliijnen, zoals *Open Education* en *research software*.

Consultatiesvraag 4. *In welke mate bent u het eens met de Belangrijkste Actielijnen en de Programmaliijnen van NPOS?*

Onder de vier onderdelen van het Ambitiedocument is het draagvlak voor de Belangrijkste Actielijnen het laagst, maar het frequentiepatroon komt overeen met die voor de Programmaliijnen. Veel respondenten hebben hun argumenten herhaald, wat niet verrassend is, gezien het feit dat de Belangrijkste Actielijnen elementen vormen van de Programmaliijnen. In het volgende hoofdstuk volgt meer over overige suggesties en opmerkingen met betrekking tot de Belangrijkste Actielijnen.

5 Open vragen kwalitatieve analyse

Dit hoofdstuk biedt een gedetailleerde analyse van de reacties op de open vragen. In de analyse van de antwoorden op de open vragen hebben we de aard van de feedback gecategoriseerd:

- **TEKST AANPASSEN:** respondenten stellen voor om de tekst aan te passen; geen suggesties met betrekking tot de inhoud
- **BETERE UITLEG:** respondenten stellen voor om definities, concepten, etc. te verduidelijken.
- **INHOUDELIJKE DISCUSSIE:** respondenten betwisten inhoud of onderdelen van het Ambitiedocument
- **OPMERKINGEN:** respondenten hebben overige opmerkingen die niet passen binnen de bovenstaande categorieën.
- **OPMERKINGEN RC:** opmerkingen van de auteurs om informatie uit te leggen of toe te voegen.

We hebben suggesties toegevoegd over wat te doen met ieder geanalyseerd antwoord. Met deze aanpak hopen we de NPOS-stuurgroep en de NPOS-programmaleiders te steunen in de volgende fase van de voltooiing van het Ambitiedocument en het opzetten van een Rolling Agenda.

Een laatste inleidende opmerking is dat we een rangschikking hebben toegepast door de meest relevante antwoorden eerst te vermelden.

5.1 Feedback op de leidende principes

Het Ambitiedocument heeft vijf Guiding Principles:

1. Wetenschappelijke kennis is een gemeenschappelijk goed
2. Zo vroeg mogelijk open, en gesloten wanneer noodzakelijk
3. Subsidiariteit: iedere organisatie implementeert Open Science binnen hun lokale organisatie en infrastructuur conform (inter)nationale richtlijnen voor Open Science, op een gefedereerde wijze
4. Wij staan voor inclusiviteit en nodigen alle stakeholders uit om bij te dragen
5. Academische en digitale soevereiniteit moeten worden geborgd door middel van gezamenlijk handelen ten behoeve van transparante, inclusieve en betrouwbare kenniscreatie

Een eerste indruk komt voort uit een telling van het aantal opmerkingen. GP05 heeft de hoogste frequentie, omdat er onduidelijkheid bestaat over wat deze Soevereiniteit betekent.

GP01	GP02	GP03	GP04	GP05
14	11	17	14	20

We gaan verder met de geanalyseerde reactie voor elk van de Guiding Principles.

GP1 (gemeenschappelijk goed):

TEKST AANPASSEN

- Het (oorspronkelijk) principe omvatte ook dat iedereen het recht heeft om deel te nemen en beschermd te zijn tegen morele en materiële belangen. (OPMERKING RC: dit zou niet alleen verband houden met open access, maar ook met Citizen Science en inclusiviteit).

BETERE UITLEG

- Maak een koppeling tussen wetenschap als een gemeenschappelijk goed en de reden waarom wij aan open access doen (neem 'waarom' mee).

GP2 (zo open mogelijk):

TEKST AANPASSEN

- Veel opmerkingen om bij de oorspronkelijke tekst te blijven: "zo open als mogelijk, zo gesloten als noodzakelijk".

BETERE UITLEG

- Onduidelijk wie verantwoordelijk is en wat onderzoekers moeten 'naleven'. (Opmerking RC: dit kan in de uitleg maar verandert het principe niet).
- Slechts een paar opmerkingen zijn gemaakt over andere ontwikkelingen om het onderzoeksproces transparanter te maken. (Opmerking RC: dit transparantieprincipe komt terug in het "ontbrekend"-onderdeel).
- Een Guiding Principle voor het toegankelijk maken van open materialen op een begrijpelijke en gemakkelijk navigeerbare manier voor burgers.

GP3 (subsidiariteit):

BETERE UITLEG

- In de interpretatie van Subsidiariteit moet ook ruimte over worden gelaten voor "epistemische neutraliteit".
- Subsidiariteit komt later niet terug in *Visie, Programmaliijnen of Belangrijkste Actielijnen*.
 - o Het principe van subsidiariteit draait om de organisatie van het implementeren van Open Science in Nederland. Dit onderscheidt het van andere principes, die op waarde gericht zijn.

INHOUDELIJKE DISCUSSIE

- Centraal vs. decentraal
 - o Verwijs ook naar het delen van kennis en ervaring en maak het niet 'te gescheiden/individueel', aangezien we coördinatie en samenwerking nodig hebben. Met name kleinere organisaties zullen ook centrale ondersteuning nodig hebben. Bijv.: NPOS kan kennisuitwisselingen structureren, bijv. met thematische bijeenkomsten met relevante stakeholders.
 - o Hoewel de verantwoordelijkheid voor de implementatie duidelijk lokaal ligt, zou de implementatie zelf grote voordeel boeken uit samenwerking tussen verschillende instellingen, coördinatie en veel verbeterde mogelijkheden voor standaardisering.
 - o het zou goed zijn om bottom-up initiatieven (bijv. Open Science Communities) te vermelden en om organisaties aan te moedigen om met elkaar samen te werken aan de landelijke Programmalijnen.

OPMERKINGEN:

- Met name dit subsidiariteitsprincipe roept een (bestuurstechnische) vraag op over de rol van NPOS: is NPOS een coördinerend of faciliterend orgaan? Zie ook de "ontbrekend"-sectie.

GP4 (inclusief):

TEKST AANPASSEN

- Geef ruimte aan disciplines, de hogescholen, e.a. om inclusiviteit op te vullen op een manier die gepast en geschikt is voor elk van deze aspecten.

INHOUDELIJKE DISCUSSIE

- Ga verder dan 'betrokken zijn' en begin in plaats daarvan met echte samenwerking.
 - o Bijv. regelmatig contact met potentiële gebruikers en contribuanten, prioriteiten stellen op basis van hun input en publieke debatten aangaan met een niet-wetenschappelijk publiek. Diversiteit, gelijkheid en inclusie binnen de wetenschappelijke gemeenschap zijn ook nodig om Open Science te laten werken. Patiëntenorganisaties en diversiteit kunnen aan de beschrijving worden toegevoegd
- We bevelen aan dat diversiteit, gelijkheid en inclusie binnen de wetenschappelijke gemeenschap worden aangekaart, naast de inclusie van diverse stakeholders.
- Dit GP kan voor wrijving zorgen met andere GP's
 - o het "principe van inclusiviteit" (p. 6) – is lastig te verenigen met de (onbedoelde) uitsluitende dynamieken die worden gecreëerd als de aanbevelingen van het document op onbuigzame wijze worden toegepast.

OPMERKINGEN:

- Geef een definitie van ‘wetenschap’
- Veel mensen kritisch over de term ‘Citizen Science’. Vervang hierom de term Citizen Science door Citizen Engagement (of Societal Engagement, hoewel dit ietwat vaag klinkt).

<https://www.uu.nl/sites/default/files/public-engagement-image.pdf>

“Daarom lijkt een algemenere Programmalijn ‘richting Societal Engagement’ gepast, aangezien dit meerdere gewenste consequenties zal hebben:

- o Deze naam voor de Programmalijn spreekt een breder publiek aan en richt zich op beide kanten (niet alleen de burgers die betrokken moeten worden, maar ook de wetenschappers die moeten luisteren). Niet alle onderzoeksonderwerpen lenen zichzelf goed voor een Citizen Science-aanpak. In de meeste onderzoekslevenscycli, aan de inputzijde, kan er worden nagedacht over maatschappelijke relevantie (en agendering zoals de ‘nationale wetenschapsagenda’), inclusiviteit, diverse rollen en perspectieven, waaronder de rol van burgers en patiënten als medewerkers.
- o Dit koppelt deze Programmalijn ook beter aan de 5 vereisten om Open Science te realiseren. Er kunnen bijvoorbeeld infrastructuren (vereiste 1) worden bedacht die niet alleen de samenwerking tussen burgers en patiënten in onderzoeksprojecten ondersteunen, maar ook om deel te nemen aan het debat over onderzoekspraktijken (hoe zou het publiek denken over onderzoeksverspilling of gerechtvaardigde redenen voor gesloten data?) en het verzamelen van onderwerpen die relevant zijn om te onderzoeken. Ondersteuning en training (vereiste 2) kan onderzoekers helpen om te overwegen op welke manier hun werk aansluit op de maatschappij. Betrekking van de gemeenschap (vereiste 3) kan gaan over bottom-up-initiatieven en netwerken die Societal Engagement stimuleren, zoals jonge academies, burgers en patiënten die als wetenschappers optreden en open wetenschappelijke gemeenschappen. Waardering en erkenning (vereiste 4) voor publieke betrokkenheid en stimuleringsactiviteiten kunnen concreter worden geïmplementeerd (door bijv. dit toe te voegen aan de jaarlijkse evaluatieformulieren) en op een grotere schaal, bijv. onder de noemer van ‘Societal Engagement’, in plaats van onder ‘Citizen Science’, wat velen mogelijk snel zullen verwerpen als ‘niets voor mij’. Beleidsmaatregelen en regelgevingen (vereiste 5) worden eveneens gemakkelijker geformuleerd voor een bredere dekking van verschillende disciplines wanneer deze gaan over de koppeling met de maatschappij, in plaats van alleen Citizen Science (wat nogmaals wordt gezien als iets wat specifiek binnen bepaalde velden thuishoort).”

GP5 (Soevereiniteit):

BETERE UITLEG

- Gebrek aan duidelijkheid:
 - o De implicaties van het concept van academische en digitale soevereiniteit zijn mij niet duidelijk.
 - o Te ingewikkeld en onduidelijk.

- De titel zou kunnen zijn: Het bewaken van digitale en academische soevereiniteit; het geven van meerdere voorbeelden in het document zou helpen.
 - We kunnen het ook zien als het eigenaarschap over de wetenschappelijke output en de metadata gekoppeld houden aan die output in de openbare sfeer. In die zin zou het principe een beoogde preventie van digitale of datamonopolies door privépartijen betekenen.
 - Dit is verenigbaar met de andere principes, maar kan scherper worden geformuleerd.
 - Het moet duidelijker gemaakt worden in welke mate deze als drijvende kracht worden gezien voor Open Science ('het belang van transparante, inclusieve en betrouwbare kenniscreatie') of, juist omgekeerd, als een barrière voor openheid.
 - In welke mate wordt de tegenstrijdigheid tussen de principes 4 en 5 erkend? Maatschappelijke stakeholders betrekken om collaboratief te onderzoeken vereist ook een bepaalde bereidheid van wetenschappers om afhankelijkheden van die stakeholders te erkennen. Principe 5 zou dus iets specifiekere kunnen zijn over wat onafhankelijkheid hier betekent; onafhankelijkheid in welke zin? Tegenstrijdigheden tussen open en veilig, tussen soevereiniteit en commercieel/politiek.
 - Het gebruik van de term 'publieke waarden' moet verduidelijkt worden.
 - Het is onduidelijk hoe dit principe in de rest van het document wordt opgevolgd.
 - Hoe kan dit principe worden gerealiseerd in Open Science in de context van veranderingen in de commerciële strategieën van stakeholders en ontwikkelingen in de digitalisering, zoals cybercrime. Onderzoekers ondersteunen in hun streven naar openheid door ze meer middelen te geven om dit te realiseren in overeenstemming met de gemeenschappen en disciplines waarbinnen ze werken.
- Academische en digitale soevereiniteit betekent geen uitsluiting van nauwe samenwerking tussen commerciële partijen onder de juiste begrenzende voorwaarden.
 - Het zou goed zijn om die risico's expliciet te maken, aangezien dit de nadruk legt op de noodzaak van academische soevereiniteit, wanneer we het onderzoeksproces aan anderen openbaar maken in een vroeg stadium.
 - Datafraude moet worden aangepakt
 - Academische soevereiniteit waarborgen door het opzetten van een openbare infrastructuur, robuuste principes op het gebied van het plaatsen van opdrachten en een gelijk speelveld voor dienstverleners.

Ontbrekende Guiding Principles:

TEKST AANPASSEN

- Transparantie
 - Transparantie in onderzoek
 - Principes die tot deze waarde behoren (de wetenschap is een gemeenschappelijk goed) zijn transparantie en digitale & academische soevereiniteit. In de VS worden de CARE-principes gebruikt ('Collective benefit, Authority to control, Responsibility and Ethics' of 'Collectief belang, Autoriteit om te besturen, Verantwoordelijkheid en Ethiek'). Deze principes benadrukken het verantwoordelijk gebruik van het universeel recht op

wetenschappelijke kennis. Deze principes toevoegen zou het pakket Guiding Principles versterken.

- Stem ze beter af met de UNESCO Recommendation on Open Science, (<https://en.unesco.org/science-sustainable-future/open-science/recommendation>).
- “Voortbouwend op de essentiële principes van academische vrijheid, onderzoeksintegriteit en wetenschappelijke uitmuntendheid, zet Open Science een nieuw model neer waarin praktijken voor reproduceerbaarheid, transparantie, delen en samenwerking worden geïntegreerd in de wetenschappelijke onderneming, als gevolg van de toegenomen openstelling van wetenschappelijk(e) materiaal, middelen en processen” (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en>).
- Onderzoeksintegriteit (en reproduceerbaarheid)
 - Onderzoeksintegriteit, evenals sommige concepten die ermee gepaard gaan zoals reproduceerbaarheid, ontbreken in de Guiding Principles.
 - De Guiding Principles missen nu een focus op onderzoeksintegriteit en reproduceerbaarheid, en een focus op kwaliteit over kwantiteit, als redenen of Guiding Principles voor Open Science.
 - Er ontbreken meerdere principes, bijv. integriteit, transparantie, ...;
- Samenwerking
(OPMERKING RC: zij het afzonderlijk of als onderdeel van inclusiviteit; leg ook uit dat subsidiariteit niet per se samenwerking uitsluit)
 - Nationale en internationale samenwerking en kennisuitwisseling zou een integraal onderdeel van de Guiding Principles moeten vormen.
 - Er ontbreken een aantal waarden en principes: transparantie, reproduceerbaarheid en controle, duurzaamheid en samenwerking en participatie (inclusiviteit).
- Erkennen en waarderen
 - Het is niet genoeg om Erkennen & waarderen als vereiste op pagina 13 te vermelden. Het zou een Guiding Principle op zichzelf moeten zijn.

Opmerking RC: we zouden Erkennen en waarderen niet als Guiding Principle op zichzelf zien, maar als een ‘verticale’ activiteit die moet worden toegepast op ALLE DRIE de Programmalijnen (en die een onderdeel moet vormen van de Belangrijkste Acties).

- Ik weet niet zeker of het een vereiste is maar alle drie de Programmalijnen bevatten grote hoeveelheden ethische aspecten/uitdagingen/vraagstukken.
Daarom is een voortdurende ethische discussie misschien nodig om de voortgang te bewaken.
Een kennispositie innemen in ethiek & Open Science (voor de drie Programmalijnen) kan eveneens een interessante strategie zijn. Dit zou een 6e vereiste moeten zijn.

BETERE UITLEG

- De Guiding Principles zijn verbonden (en hebben soms onderlinge frictie).
- Hoewel het Ambitiedocument een pakket aan Guiding Principles beschrijft (d.w.z. basisregels voor de implementatie van Open Science), beschrijft het niet hun onderliggende waarden (d.w.z. de fundamentele overtuigingen die onze acties sturen). Deze waarden vormen een belangrijk

onderdeel van het ‘waarom’ van Open Science en zouden meegenomen moeten worden in het document.

- We missen verwijzingen naar de laatste Guiding Principles over het beheer van onderzoeksdata en de bijbehorende aanbevelingen.

Bestuur

TEKST AANPASSEN

- Bestuur
 - o Wij suggereren de opname van bestuur in een specifiek onderdeel over het bestuur en de organisatie van de NPOS en zijn stakeholders.
 - o We bevelen het opnemen van (het herontwerpen van) bestuur aan als een integraal onderdeel van het plan. We geloven dat de manier waarop bestuur wordt georganiseerd essentieel zal zijn voor de ontwikkeling richting Open Science.

5.2 Feedback op Visie

Er zijn zes Visie-onderdelen:

1. FAIR

‘Tegen 2030 zal wetenschappelijke kennis vrij beschikbaar, toegankelijk en herbruikbaar zijn voor iedereen. Open Science in Nederland zal worden geïntegreerd als standaardpraktijk in alle wetenschappelijke disciplines, van basiswetenschappen tot toegepaste wetenschappen, in de natuurwetenschappen, de geneeskunde, sociale wetenschappen en de geesteswetenschappen.

2. Delen

We zullen diverse en transdisciplinaire wetenschappelijke samenwerkingen en kennisdeling zien door grotere betrokkenheid van maatschappelijke actoren, waardoor de kwaliteit van de wetenschap en de wetenschappelijke output verbeterd wordt.

3. Leidende rol van Nederland

Nederland heeft zijn leidende rol in Europa en daarbuiten versterkt en uitgebreid om de wetenschap positief te veranderen, met Erkenningen en Waarderingen die recht doen aan wetenschappelijke samenwerking. We zullen een sterkere koppeling met en impact op maatschappelijke uitdagingen en duurzame ontwikkelingsdoelen zien.

4. Inclusief

Het wetenschappelijk proces zal transparant en inclusief zijn, ten behoeve van zowel de wetenschap als de maatschappij. Een grotere verzameling stakeholders buiten de traditionele wetenschappelijke gemeenschap zal betrokken worden bij de levenscyclus, van agendering en onderzoeksuitvoering tot evaluatie en communicatie van de uitkomsten.

5. Nieuwe verspreiding

Nieuwe manieren om digitale onderzoeksresultaten te verspreiden en beschermd delen van informatie liggen ten grondslag aan dit transitieproces. Het onderscheid tussen data en publicaties zal vloeïend worden, naarmate deze samen gepubliceerd worden of met koppelingen naar elkaar. Nieuwe wetenschappelijke producten zullen opkomen, mogelijk gemaakt door nieuwe digitale diensten. Tijdschriften zullen van vorm en format veranderen.

6. Nieuwe vormen

Digitale onderzoeksresultaten zullen de kern vormen van de wetenschappelijke output, aangevuld met verrijkte metadata en publicaties conform de FAIR-principes, publieke waarden en academische soevereiniteit. Deze wetenschappelijke output zal in een format verschijnen die toegankelijk is voor en herbruikbaar is door een breed publiek.'

Het aantal opmerkingen laat zien dat de meeste nadruk op de eerste onderdelen ligt. Nieuwe verspreiding en nieuwe vormen worden minder vermeld.

Telling van Visie

VIS01	VIS02	VIS03	VIS04	VIS05	VIS06
14	15	16	13	4	5

Inhoudelijk is er veel steun voor de Visie. In de onderstaande opmerkingen presenteren we alleen toevoegingen aan de bestaande Visie-onderdelen en enkele opmerkingen over ontbrekende onderdelen.

VIS01 (FAIR)

TEKST AANPASSEN

In plaats van het te verwoorden als

'wetenschappelijke kennis vrij beschikbaar, toegankelijk en herbruikbaar voor iedereen', stellen we voor om het te definiëren als: *'wetenschappelijke kennis wordt actief gebruikt in de maatschappij en door burgers buiten het academisch veld'.* *Op deze wijze creëren we een gezamenlijke ambitie om niet alleen de resultaten van Open Science beschikbaar te maken, maar ook om onszelf in te zetten om actief met de maatschappij samen te werken om deze resultaten te gebruiken.*

BETERE UITLEG

- Ga verder dan FAIR, d.w.z. ga voor daadwerkelijk hergebruik.
- Dit is gekoppeld aan een andere opmerking: wat er ontbreekt is de implementatie van uitkomsten.
- Kwaliteit van data
 - o Datafraude opnemen en aankaarten
 - o Een onderdeel toevoegen over gevoelige data (privacy, bedrijfsdata, interviews, afbeeldingen en films).
OPMERKING RC: zelfs gevoelige data kunnen worden beschreven en hun metadata kunnen worden gecontroleerd aan de hand van FAIR-criteria.
- Ook koppelen met software
 - o Data worden gezien als een eindproduct, maar data en software zijn ook hulpmiddelen binnen het wetenschappelijk proces.
- Catalogiseren
 - o De Open Knowledge Base vermelden als de opvolger van NARCIS
- Erkennen en waarderen om Open Science te stimuleren
OPMERKING RC: in andere onderdelen en in de Programmalijnen wordt gezegd dat erkennen en waarderen een van de belangrijkste actielijnen moet zijn in alle Programmalijnen.

VIS02 (delen)

BETERE UITLEG

1. Ook de risico's aankaarten

- (1) de openbaarmaking van de kwalitatieve data uit de diepgaande interviews, wat gemakkelijk in tegenspraak kan zijn met de vereisten qua anonimiteit,
- (2) de hulpmiddelen die nodig zijn om grote databestanden op te bouwen en onderhouden, op zulk een wijze dat ze gemakkelijk toegankelijk zijn voor buitenstaanders,
- (3) het risico op misbruik van data door gebruikers (commercieel of anderszins) wiens overtuigingen en uiteindelijke doeleinden in tegenspraak zijn met die aan grondslag lagen van het oorspronkelijk project, en
- (4) grotere mate van non-respons als respondenten geïnformeerd moeten worden dat hun data open toegankelijk kunnen zijn en zelfs voor andere doeleinden kunnen worden gebruikt dan het huidige project.

VIS03 (NL leidend)

BETERE UITLEG

- Het zou krachtig zijn om te schrijven over onze (RC: hogescholen; HBO) pioniersrol en ons echte potentieel wat betreft het samenwerken met commerciële en burgerlijke organisaties.

OPMERKING RC: er waren ook vragen over waarom NL de leiding zou moeten hebben; in plaats daarvan genoot een maximale samenwerking op Europese en zelfs wereldwijde schaal de voorkeur.

OPMERKING RC: Ter DISCUSSIE:

- als dit een Visie-onderdeel blijft, plaats het als laatste onderdeel (de andere onderdelen zijn veel meer aan elkaar gerelateerd).
- Overweeg om dit onderdeel opnieuw in te kaderen als samenwerking op EU- en wereldwijde schaal.

VIS04 (inclusief)

BETERE UITLEG

- Verwijs naar UNESCO

- “Alle wetenschappers en andere actoren en stakeholders in Open Science, ongeacht hun locatie, nationaliteit, ras, leeftijd, geslacht, inkomen, socio-economische omstandigheden, carrièresituatie, vakgebied, religie, beperking, etniciteit of migratiestatus, of welke andere grond dan ook, hebben een gelijke kans op toegang en bijdrage tot Open Science en op het boeken voordeel ervan.
(<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en>).”

- Inclusiviteit wordt vermeld maar moet op een betekenisvollere manier worden geïmplementeerd. Bijvoorbeeld met betrekking tot Citizen Science-activiteiten.

- Opmerking met betrekking tot figuur 2 (stakeholders): gezien het feit dat de bottom-up-benadering in de Open Science-beweging zo belangrijk is, zouden de Open Science Communities ook deel uit kunnen maken van de adviesraad, in plaats van stakeholders in de buitenste kringen.

- Wat is de relatie tussen de externe stakeholders?

OPMERKING RC: leg uit – en maak onderscheid – tussen inclusiviteit als algemeen principe en inclusiviteit als een Visie.

VIS05 (nieuwe manieren om informatie te verspreiden)

BETERE UITLEG

- Eigenaardigheden

- Media voor Vak en Wetenschap voorziet grootschalige negatieve effecten voor uitgevers, academische ecosystemen en auteurs in de 'one-size-fits-all'-toepassing van de Open Science/Open Access-ambities.
- Bied ruimte voor disciplines (epistemische discussie).
- Het uitleggen van resultaten
 - Hoe alle nieuwe open materialen (data/publicaties/etc.) aan het publiek openbaar gemaakt kunnen worden op een manier die zinvol voor hen is, die gemakkelijk te gebruiken is en die toegankelijk is voor de gemiddelde burger.
- Types outputs
 - Outputs die worden geproduceerd in het Nederlands wetenschappelijk werkveld zijn onder andere gebruiksaanwijzingen, reflectie-instrumenten, online content, niet-tekstuele outputs, patenten, prototypes, software, mediapublicaties voor algemene publieken, podcasts, bedrijfsinterne presentaties en workshops, contributies aan het publieke debat en discussie, commissie- en netwerkklidmaatschappen, webapplicaties, smartphone-apps, online toolkits.

VIS06 (nieuwe vormen)

BETERE UITLEG

- Nieuwe vormen = huidige functionaliteit + nieuwe functionaliteit
 - Het is echter belangrijk om te zorgen dat belangrijke functies van tijdschriften nog steeds geleverd worden: selectie/curatie/navigatie, certificering/het zorgen voor peer-reviews, verantwoordelijkheid voor het wetenschappelijk archief.
 - Misschien kan er hier worden toegevoegd dat deze nieuwe formats minder statisch zijn dan die in het huidig systeem en vermeld worden of en hoe langetermijnopslag (10+ jaar) wordt verzorgd.
- Onderdelen: papers & boeken, data, software
 - Bij het onderscheid tussen data en publicaties wordt volledig software (en educatieve middelen en hardware) genegeerd.
 - Wij vinden dat onderzoeksoutputs breed genoeg moeten zijn om de vijf onderdelen van Open Scientific Knowledge te omvatten.
 - Het is een weglating om onderwijsmaterialen helemaal niet te vermelden.

Ontbrekend in de Visie

- Vertrouwen bieden
 - Neem een opmerking op over hoe Open Science bijdraagt aan het publieke vertrouwen in de wetenschap.
 - Alhoewel transparantie wordt vermeld, worden de waarde en de rol van Open Science in het versterken van de kwaliteit en striktheid van wetenschappelijke resultaten en hoe dit leidt tot meer vertrouwen in wetenschappelijke kennis niet duidelijk geformuleerd in de Visie.
 - kwaliteitsborging.
- Integriteit
 - De rol die Open Science speelt in wetenschappelijke integriteit (met de reproduceerbaarheid en replicerbaarheid van data) moet worden uiteengezet in de Visie

- Samenwerking
 - o De noodzaak om collaboratieve, betrokken netwerken te creëren en de vaardigheden en expertise die nodig is om zulke netwerken te bouwen helpt de doelstellingen van Open Science te behalen.
 - o Er ontbreekt een Visie op hoe wetgeving kan worden gebruikt om Open Science te dienen, bijvoorbeeld data governance-wetgeving zoals de Data Act, de Data Governance Act en de Digital Services act, maar ook de Nederlandse IP-wet (Taverne).
 - o Effectieve samenwerking tussen mensen. De rol van niet-academisch personeel: data stewards, data managers, onderzoekssoftware-technici of wetenschappelijke community managers
 - o Besteed aandacht aan kennis (co)creatie en niet alleen aan kennis als output aan het einde van een onderzoekscyclus.
- Erkennen en waarderen
 - o Afstemming met het 'Erkennen en waarderen'-traject zal hier van belang zijn.
 - o Erkennen en waarderen om Open Science te stimuleren.
- Uitleggen waarom
 - o De Visie reflecteert niet de snellere kennisoverdracht en directer pad van onderzoek naar innovatie om nieuwe producten en diensten te produceren, noch de vergrote efficiëntie en wetenschappelijke productiviteit dankzij wereldwijde participatie en het hergebruik van onderzoek.

OPMERKING RC: dit wordt ook vermeld in het Lamy-rapport LAB-FAB-APP (p. 8) als een van de redenen voor Open Science.

5.3 Feedback op de Programmalijnen

OPMERKING RC: De meeste feedback ging over de Programmalijnen, maar de opmerkingen gingen soms ook over de Belangrijkste Actielijnen.

Programmalijnen

1. Open Access
2. FAIR-data:
3. Citizen Science:

TELLING

PL01	PL02	PL03
42	42	33

Veel opmerkingen gaan over Open Education, wat ontbreekt als afzonderlijke Programmalijn. Open Education kan anders ook een afzonderlijk Ambitiedocument en Strategie krijgen, maar Open Education hoort een plek te krijgen in het Ambitiedocument dat meer is dan alleen een voetnoot.

Evenzo is er ook een discussie gaande over of Open Software een afzonderlijke PL moet zijn of dat deze gecombineerd moet worden met Open Access (met name als de naam hiervan gewijzigd wordt naar Open Research Outputs) of met FAIR-Data.

Programmaliijn-dwarsdoorsnijdende kwesties zijn:

- Eigenaarschap (IP, auteursrecht op publicaties, data, metadata, software, ...).
- Community-building & bereik.
- Vaardigheden & training

PL01 (Open Access)

BETERE UITLEG

- Alle soorten wetenschappelijke output
 - o We moeten een gemeenschappelijke oplossing vinden voor alle soorten wetenschappelijke output. In de toekomst is de vorm van onderzoeksoutput minder relevant. De infrastructuur is belangrijker.
 - o Wijzig de naam van OA naar Open Research Outputs.
 - Meer ambitie
 - o De keuze voor OA is niet ambitieus genoeg ...:
[Citaat in het Nederlands:] “De keuze voor OA (en dan met name de doelstellingen die in het stuk worden gesteld) vinden we weinig ambitieus, zeker niet als het gaat om 2030. Publicaties zijn al grotendeels open, dus als ambitie voor 2030 is het bereiken van 100% nogal beperkt.”
 - o OA is belangrijk, maar het krijgt te veel aandacht:
[Citaat in het Nederlands:] “Het onderwerp OA is zeker belangrijk, maar met de keuze om het één van de drie Programmaliijnen te maken, krijgt het wel erg veel focus.”
 - o Het Open Access-onderdeel moet openhartiger zijn. Het doel van Open Access moet meer het belang van ‘door kosten beperkte’ Open Access benadrukken. Er moet veel meer worden gedaan om non-gold-vormen van Open Access, bijv. nationale en internationale samenwerking rond Diamond OA aan te moedigen. Dit verschijnt alleen onderaan het document.
3. Pak het stimuleringssysteem aan (Erkennen & waarderen)
- o Het stimuleringssysteem moet ook worden aangekaart. Om deze reden is overstappen op niet-commerciële uitgevers minder aantrekkelijk voor velen, met name voor jonge onderzoekers die nog steeds hun carrière aan het opbouwen zijn

PL02 (FAIR-data)

- Juridische & IP-kwesties
 - o Ik mis de rol van IP. Ik steun Gregory Randall's voorspraak en de Visie van “The Neuro” in Montreal om dit voor te vechten. The Neuro gaat voor 'open intellectual property', zie https://www.mcgill.ca/neuro/files/neuro/openscience-step2-eddu-eng_0.pdf. De onderbouwing voor hun open-IP-benadering is het lezen waard: <https://doi.org/10.32388/OMUWEL>
- Communities
 - o We missen het concept van FAIR-implementatiecommunities hier: formeel en publiekelijk de gemeenschap aankondigen en daarmee de gemeenschap zelf FAIR maken. Opmerking RC: dit komt overeen met de acties van Peter Suber toen hij Open Access introduceerde en implementeerde op Harvard.
 - o Ruimte voor disciplines

In het 'Hoe' wordt de FAIR digitale Object Architecture vermeld. Niet alle wetenschappelijke disciplines willen of kunnen dit kader naleven. Het is een implementatiekwestie die niet doorgedruwd moet worden in de Visieverklaring van NPOS. (Ref: <https://www.nist.gov/programs-projects/facilitating-adoption-fair-digital-object-framework-material-science>)

Met het toenemend gebruik van data- driven-methodologieën, zijn zorgen over dataontdekking, toegang tot data en datainteroperabiliteit op de voorgrond getreden. Gemeenschappen hebben de krachten gebundeld om richting convergentie van de drie complementaire Visies te werken: (1) FAIR Data Principles, (2) Linked Data and Semantic Web, (3) Digital Object Architecture. Deze convergentie heeft het FAIR Digital Object Framework neergezet. Dit project probeert de materialengemeenschap in staat te stellen deze ontwikkelingen te benutten.

- Actief het hergebruik van data stimuleren:
 - o Het consultatiesdocument heeft veel de nadruk gelegd op de ontwikkeling van onderzoeksdatainfrastructuren en ondersteuningscapaciteit zoals georganiseerd in Digitale Competentiecentra, maar dit zijn alleen tussentijdse doelstellingen. De uiteindelijke doelen zorgen voor meer academische en maatschappelijke impact per eenheid verzamelde data. Er moet daarom meer nadruk liggen op het hergebruik van data. Hergebruik moet ook worden gezien (en gemeten) als een van de meest waardevolle indicatoren van het succes van de FAIR Data-benadering.
- Maten van openheid (OPMERKING: FAIR staat niet gelijk aan Open)
 - o Het zou nog steeds baat hebben bij een bredere discussie over hoe open data kunnen zijn (bijv. als bedrijven samenwerken in onderzoek en deze misschien zelfs samen financieren, welke mate van datavertrouwelijkheid/IP-eigenaarschap is dan gerechtvaardigd?).
- Transdisciplinaire uitwisseling van data ondersteunen
 - o Eén voorgestelde praktijk is dat thematische FAIR Data-diensten en onderzoeksinfrastructuren worden opgericht op institutioneel en nationaal niveau. Nog eentje is om thematische Digitale Competentiecentra op te richten voor domeinen zoals SSH en gezondheid. Deze ontwikkeling kan in strijd zijn met de trend richting transdisciplinaire samenwerking en convergentie van disciplines. FAIR Data moet deze overgangen ondersteunen, niet onderdrukken. NPOS moet zich daarom uitspreken namens infrastructuren om de transdisciplinaire uitwisseling van data te ondersteunen.
- Onderscheid maken tussen kwalitatieve en kwantitatieve data
 - o Het consultatiesdocument maakt op dit moment geen onderscheid tussen kwalitatieve en kwantitatieve data. Het behalen van FAIR-doelstellingen en het ontwikkelen van werkbare metadatanormen voor kwalitatieve data is echter gecompliceerder en het proces heeft minder voortgang geboekt dan dat voor kwantitatieve data. De specifieke uitdagingen van het archiveren en delen van complexe data die regelmatig meer maatschappelijk en politiek gevoelig zijn dan kwantitatieve data, vereisen meer reflectie en een afzonderlijke behandeling.
- Andere specifieke onderwerpen die aandacht nodig hebben in dit onderdeel zijn onder andere:
 - o gerelateerde data-initiatieven (kennisgrafieken);
 - o langetermijnarchivering en opslag van onderzoeksdata;
 - o FAIR-onderwijs voor Masters'-studenten, en;
 - o een betere waardering van nieuwe types carrières nodig in software en data.

PL03 (Citizen Science)

BETERE UITLEG

- Complexiteit
 - Om een aanvullende paragraaf in het hoofdstuk 'Citizen Science' voor te stellen over de complexiteit van werken volgens de Open Science-principes in samenwerking met burgerlijke en commerciële organisaties. Twee voorbeelden.
 - 1. Spanningen tussen Open Science en profit-/non-profit-organisaties: vanwege embargo's, bescherming van hun producten, grote investeringen en concurrentie tussen organisaties, het is vaak moeilijk om data, prototypes en output te delen op een Open Science-manier.
 - 2. Privacygevoelig onderzoek: Onderzoeksprojecten waarbij kwetsbare groepen mensen (bijv. kinderen, gezinnen, ouderen, lichamelijk of geestelijk gehandicapte mensen) zijn betrokken, kunnen niet altijd op een Open Science-manier worden uitgevoerd, vanwege privacy-kwesties.
- Definitie en interpretatie van CS
 - De suggestie voor de definitie van Citizen Science moet uitgebreid worden naar de publieke betrokkenheid in zijn geheel; en niet slechts op de actieve participatie aan de onderzoeksmaterie door 'burgers' focussen, maar op het toegankelijk maken van onderzoeksoutput in diverse vormen voor iedereen, bijv. OER's voor (potentiële) studenten, maar ook gemakkelijk-te-begrijpen brochures of tijdschriftartikelen voor het publiek.
 - Een suggestie voor een definitie luidt: "Citizen Science omvat alle manieren waarop burgers in maatschappelijke organisaties worden betrokken in de creatie van kennis, buiten hun rol als louter een onderzoeksonderwerp. Dit kan plaatsvinden in alle fases van het onderzoek, van agendering en het formuleren van vragen, tot onderzoeksontwerp, implementatie en analyse. Deze activiteiten worden ook vertaald met termen zoals co-creatie, co-ontwerp, patiënt-/publieke betrokkenheid, participatief actieonderzoek; er kunnen meerdere publieke betrokkenheidsmethodes worden gebruikt om dit te bereiken."
 - Citizen Science is een overkoepelende term en omvat maatschappelijke participatie (nu tussen haakjes op pagina 11), maatschappelijke inzet en betrokkenheid enzovoorts. Wij zouden aanraden om de term Citizen Science te gebruiken en te refereren naar de principes van Citizen Science, samengesteld door ECSA (European Citizen Science Association). Een definitie doet er geen recht aan, aangezien er meer dan 30 definities zijn (Vohland e.a., 2021).
- Bereik
 - Ten opzichte van de andere twee actielijnen kan de Citizen Science-lijn versterkt worden door bijv. open publieke discussies te stimuleren over wetenschappelijke benaderingen en resultaten in een maatschappelijk kader, wetenschappelijke communicatie voor het publiek (open wetenschappelijke informatie betekent niet automatisch dat de kennis 'toegankelijk' is voor een breder publiek).

Ontbrekend

- Valorisatie

- Heb een Programmalijn (naast Citizen Science) over Valorisatie & Open Science. Met name voor hogescholen kan dit een interessante kwestie zijn om verder te verkennen
- Erkennen en waarderen
 - Een vierde Programmalijn, specifiek gericht op ‘Erkennen en waarderen’
Voor “erkennen en waarderen” een aparte Programmalijn op te nemen
- Open Education
 - Voeg Open Education toe als de 4e Programmalijn.
 - Het risico van privatisering door digitalisering geldt niet alleen voor onderzoek, maar ook voor onderwijs. De kansen en risico's van Open Education zijn hetzelfde als in onderzoek en dienen gezamenlijk te worden behandeld.
 - Duidelijkere referenties naar VSNU die een vergelijkbaar Ambitiedocument/verklaring voor OE in NL hogere onderwijsinstellingen aan het ontwikkelen is.
 - NPOS moet streven naar samenwerking met de andere partijen over Open Education (bijv. het versnellingsplan; VSNU; SURF over het gebruik van OER. Met deze Verklaring drukken de Nederlandse openbare hogere onderwijsinstellingen de ambitie uit in de komende jaren als instelling, zowel afzonderlijk als gezamenlijk, om de creatie, de uitwisseling, het hergebruik en de aankoop van digitale en open onderwijsmaterialen en de bijbehorende of hieraan onttrokken data aan te sturen.
 - Alle vijf dwarsdoorsnijdende vereisten voor Open Science zijn ook relevant voor Open Education, en Open Science en Open Education delen vaak infrastructuur- & ondersteuningssystemen, evenals doelgroepen en algemene cultuurveranderingen die ze aankaarten.
 - Het is belangrijk om hier te vermelden dat Open Education en Open Educational Resources (OER) niet hetzelfde zijn. Open Educational Resources focust op het toegankelijk en herbruikbaar maken van de input en output van het onderwijs. Open Education is een houding, een praktijk en een lesmethode die onderzoek, gelijke toegang tot cursusmaterialen en het delen van lessen en materialen met de bredere gemeenschap inspireert. Ten grondslag van Open Education liggen de principes van Open Science. OER ligt binnen de scope van de Versnellingsagenda, dat door kan gaan met een sterke koppeling met NPOS. Open Education dient in NPOS te zijn als een sterke pilaar omdat het een cruciaal onderdeel vormt van het verschuiven van de academische cultuur richting de Open Science-principes.
 - Wij zouden sterk aanbevelen om ook Open Education als een Programmalijn op te nemen. Alle universiteiten werken aan allerlei verschillende initiatieven die kunnen worden gecategoriseerd onder deze noemer. De huidige coronamaatregelen hebben nieuwe lesmethodes bevorderd (bijv. online onderwijs), maar het gebruik van digitale middelen en onderwijsmiddelen is sinds lange tijd het onderwerp van onderzoek over onderwijskwaliteit en begint standaardpraktijk te worden in verschillende disciplines (bijv. omgedraaide klaslokalen).

- Open Software

- Waarom zouden we niet “onderzoekssoftware” opnemen als onafhankelijke Programmalijn of deze op zijn minst expliciet maken in de belangrijkste actielijnen?
- Het gehele plan focust op het technisch mogelijk maken van FAIR-data via ondersteuning/diensten/infrastructuur. Maar Open Science is een veel grotere uitdaging, aangezien het dient om te gaan met de mentaliteit van onderzoekers en praktijken die diep geworteld zijn in de onderzoekscultuur. Zorgen dat data gemakkelijker te hergebruiken zijn is noodzakelijk maar niet afdoende. In deze NPOS-ambitie is software gereduceerd tot metadata en is gedekt door de FAIR-data-lijn. Hierbij worden alle complexiteiten en uitdagingen rond software in de onderzoekscontext genegeerd. Software is een instrument dat wordt gebruikt in onderzoek en vormt vaak de belangrijkste output van onderzoek; het is gewoonweg niet zinvol om het onder te brengen onder FAIR-data.

Bovendien wordt er in het document van uitgegaan dat de FAIR-data Guiding Principles toegepast kunnen worden en dat ze zinvol zijn voor software. Dat is niet waar. Zelfs als iemand de FAIR-data Guiding Principles in kan zetten om te werken voor software, zal dit niet helpen om Open Science mogelijk te maken. Wat ook ontbreekt zijn de infrastructuren die samenwerking en het hergebruiken en opnieuw vermengen van de onderzoeksanalyse ondersteunen. In het kort zou de MAP veel overtuigender zijn als het expliciet data alleen vermeldde als de eerste stap richting wetenschappelijke resultaten en argumenten aanleverde over waarom de rest ontbreekt van wat een visionair document hoort te zijn. Bekijk de recente blogpost "Research software is essential for research data, so how should governments respond?" (“Onderzoekssoftware is essentieel voor onderzoeksdata, dus hoe moeten overheden reageren?") door Barker et al.

(2021, toegankelijk via https://zenodo.org/record/5760256#.Ya39t_HP0-R).

- Onderzoekssoftware heeft met name meer aandacht nodig in het Ambitiedocument. Software lijkt momenteel gezien te worden als een hulpmiddel om data-analyse te ondersteunen. Onderzoekssoftware is echter een wetenschappelijke output in zijn eigen recht, net zoals onderzoeksdata of publicaties. Bovendien kunnen FAIR-principes niet simpelweg op software worden toegepast - ze moeten hiervoor worden aangepast. Zoals uitgelegd in het rapport van de FAIR WG van de European Open Science Cloud (“Six Recommendations for Implementation of Fair Practice” doi 10.2777/986252”) ...is Software anders dan data: het is een hulpmiddel om iets (uitvoerbaars) te doen ; het is gebouwd middels andere software (er wordt een meerstappenproces geïmplementeerd, er worden meerdere vragen gecoördineerd), het heeft complexe afhankelijkheden en heeft een korte levenscyclus waarbij verversing (inclusief van de afhankelijkheden) regelmatig nodig is. Sommige van deze eigenschappen zijn ook van toepassing op data. De verscheidenheid aan software en zijn publicatie- en distributiekanaalen, en de noodzaak om afhankelijkheden en dataformats te beschrijven, zorgen echter voor een uitdaging bij het inzetten van de huidige FAIR-principes.” Het is daarom essentieel om een specifiek initiatief te nemen om deze kwesties aan te kaarten.
- Deel de Programmalijnen opnieuw in als volgt:
- Richting transparantie, kwaliteit en gelijkheid
 - Richting FAIR en open onderzoeksoutputs
 - Richting Societal Engagement

- In het Ambitiedocument kunnen de Programmalijnen en Acties gekozen worden door de nationale stakeholders en worden ontwikkeld in overeenstemming met hun eigen prioriteiten en bestaande praktijken. Deze benadering zou bijzonder aansluiten op het verklaarde Guiding Principle van Subsidiariteit.
- De Programmalijnen vertegenwoordigen niet geheel de Open Science-ambities, zoals momenteel internationaal gedefinieerd in bijv. de UNESCO Aanbeveling voor Open Science.
OPMERKING RC: De UNESCO-aanbevelingen zijn abstracter en meer op beleid gericht
- De Programmalijnen komen niet goed overeen met de voornoemde eisen.
- De overgang naar OS is in wezen een cultuurverandering, maar de hoofduitdagingen hebben een sociale aard. Wij stellen daarom meer ondersteuning voor bottom-up academische netwerken voor, zoals de Open Science Communities, om verandering te laten gebeuren in alle Programmalijnen.
- Ontbrekende Programmalijnen over bijv. Hardware, Open Education, Software.
- Vereisten kunnen beter worden uitgelegd in de verschillende Programmalijnen.
- Ik mis OS-monitoring.
- Wij missen financiering als een randvoorwaarde
- Bied aandacht aan digitale vaardigheden, innovatieve financieringsmechanismen en de implementatie van erkennen en waarderen:
“Noodzakelijke aandacht voor digitale vaardigheden, innovatieve financieringsmechanismen en grondigere implementatie van erkennings- en waarderings- mechanismen, valt weg door de keuze voor de huidige Programmalijnen.”
- De vereisten zijn belangrijk maar de vertaling binnen de verschillende Programmalijnen is erg anders of ontbreekt.

5.4 Feedback over Belangrijkste Actielijnen

Opmerkingen over Belangrijkste Actielijnen zijn zowel in dit onderdeel als in het Programmalijnen-onderdeel te vinden. Dat verklaart (deels) waarom het aantal reacties relatief laag is, vergeleken met de opmerkingen op de Programmalijnen.

Telling Belangrijkste Actielijnen

KAL01	KAL02	KAL03
24	22	22

Algemene opmerkingen

- Verantwoordelijkheid en initiatief voor actie
 - o Het is als implementatieplan echter niet duidelijk wie er verantwoordelijk zal zijn voor de implementatie van de verschillende Actielijnen.
 - o Bovendien leest het heel erg weg als een top-down implementatieplan dat beperkte ruimte overlaat voor de grote verscheidenheid aan stakeholders in Nederland en voor bottom-up- en grassroots-participatie en -vertegenwoordiging.
 - o De inclusie van concrete nationale acties staat echter soms haaks op de richtlijn inzake Subsidiariteit. Sommige sectoren en organisaties zouden meer profiteren van andere acties dan andere in dit stadium van hun ontwikkeling richting Open Science.

- Bereik & branding
 - Raken onderzoekers enthousiast over dit document?
“Gaat een onderzoeker die dit leest enthousiast worden? Het doet te weinig recht aan NDA’s met industrie, MKB.”
 - Wij geloven dat internationale lobby-activiteiten een belangrijk onderdeel van de transformatie vormen.
 - Implementatie van de Guiding Principles en Programmalijnen zal consequenties hebben voor onderzoekers... Meer aandacht voor cultuurverandering...
“De implementatie van de Guiding Principles en Programmalijnen hebben consequenties voor onderzoekers. Er mag meer aandacht worden besteed aan de wijze waarop de benodigd cultuurverandering bij onderzoekers tot stand gebracht moet worden met daarbij aandacht voor de disciplinaire verschillen en gewenste snelheid waarop deze cultuurverandering doorgevoerd moet worden.”
- Inclusiviteit
 - Het lijkt belangrijk voor mij dat bij het ontwikkelen van nieuwe manieren van waardering ook wordt overwogen dat toegepaste wetenschap en basiswetenschap een echt andere waardering vereisen.
- Ethische kwesties
 - In alle Programmalijnen moet er prioriteit worden gegeven aan ethische, juridische en maatschappelijke consequenties, inclusief kennisveiligheid en privacy.

1. Open Access

- De belangrijkste actielijnen omvat onderdelen van zowel de Missie- als de Hoe-secties. Zoals de naam al doet vermoeden, moeten de 'belangrijkste actielijnen' betrekking hebben op het 'hoe'. De 'missie' moet worden verkregen door het 'hoe'. De 'missie' is om alle wetenschappelijke output in open access en publiekelijk toegankelijk te maken. De manier om dit te bereiken, is het 'hoe'.
 - o 1. Alle wetenschappelijke output open access maken (dit is het resultaat van de missie) - > dit is geen belangrijkste actielijn [zie PLO1, RENAMING THE PL]
 - o 2. Ervoor zorgen dat de maatschappij alle wetenschappelijke output kan hergebruiken; (dit is de uitkomst van de missie) -> dit behoort niet tot de belangrijkste actielijnen [zie PLO1, SKILLS]
 - o 3. Kostenbeheersing: volledige Open Access zonder extra kosten; (is dit een 'hoe?') -> dit is een wens voor OA
 - o 4. Handhaving van hoge kwaliteit en onderzoekintegriteit; (Wat heeft dit met Open Access te maken?) -> dit is een wens voor OA [vgl. 'GUIDING PRINCIPLE']
 - o 5. Innovatieve manieren van erkennen en waarderen, loslaten van kwantitatieve indicatoren; (incentives voor de bevordering van Open Access) [vgl. HAVE THIS AS A CROSS PL ACTION]
 - o 6. Controle over eigenaarschap, publieke waarden, en academische en digitale autonomie; (incentives voor Open Access) [vgl. IP en OWNERSHIP]
 - o 7. Het openstellen van diensten, toewerken naar minder afhankelijkheid van uitgevers. (Infrastructuur voor Open Access) [vgl. SOVEREIGNTY en PUBLIC GOOD GPs]
- Voorgestelde belangrijkste actielijnen
 - o 1. Invoering van open infrastructuren ter ondersteuning van Open Access-praktijken
 - o 2. Open Access vergemakkelijken door het opzetten van Ondersteuning en training
 - o 3. Open Access normatief maken door actieve betrokkenheid van de gemeenschap
 - o 4. Open Access lonend maken door incentives (erkennen en waarderen)
 - o 5. Open Access verplichten door middel van beleidslijnen en voorschriften
 - o 6. Open Access voor iedereen toegankelijk maken door middel van publieksprogramma's (mijn eigen punt)

OPMERKING RC: Zie antwoord van respondent ID355.

OPMERKING RC: dit zijn bestaande of voorgestelde KAL's, geen afzonderlijke PL's
- KAL01
 - o Suggesties voor wijzigingen in de tekst
Belangrijkste actielijnen voor Open Access: 1. alle wetenschappelijke output open access maken (inclusief onderwijsmateriaal) [vgl. PLO1]:
Toevoegen aan de belangrijkste actielijnen voor Open Access: 1. alle wetenschappelijke output open access maken (inclusief onderwijsmateriaal).
 - o Zoals beschreven in het antwoord op vraag 7, zijn de belangrijkste actielijnen niet alleen herkenbaar en een flinke stap in de goede richting, maar vooral gericht op de voorwaarden waaronder peer-reviewed artikelen 100% in open access kunnen worden gepubliceerd. Aanvullende actielijnen (of activiteiten in het kader van de eerste twee actielijnen) zouden ervoor zorgen dat in alle onderzoeksdisciplines en -domeinen vervolgstappen kunnen worden gezet richting 100% open access publiceren.

- KAL02
 - o Het NRO onderschrijft actielijn 2 in Open Access:
"Het NRO (Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek) onderschrijft van harte actielijn 2 uit hoofdstuk 2 Open Access: Sinds 29 oktober 2019 krijgen leraren en andere onderwijsprofessionals die werkzaam zijn op een school in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs toegang tot de wetenschappelijke database EBSCO Education Source via www.voordeleraar.nl. Dit is een gezamenlijk initiatief van het NRO, de Koninklijke Bibliotheek, de PO-Raad, de VO-raad en de MBO Raad. Bijna 20.000 onderwijsprofessionals hebben zich hiervoor reeds geregistreerd. Het betreft hier echter een pilot. Het NRO streeft daarom een duurzame, georganiseerde toegang tot literatuur voor onderwijsprofessionals na. We verkennen graag samen met de onderwijssector, uitgevers en andere stakeholders hoe onderwijsprofessionals mee kunnen doen aan de nationale Read-deals die worden gesloten."
- KAL03
 - o Wat Open Access betreft: actielijn 3 (kostenbeheersing - voor open access zonder extra kosten) komt er in de praktijk op neer dat actielijnen 1 en 2 niet volledig kunnen worden bewerkstelligd en dat het percentage onderzoekspublicaties van Nederlandse auteurs in open access rond de 70% à 80% zal blijven steken. Als dit de beleidskeuze is, moeten actielijnen 1 en 2 naar mijn mening dienovereenkomstig worden geherformuleerd.
 - o Nr. 3. 'Kostenbeheersing: volledige Open Access zonder extra kosten': Lijkt te zijn verweven met nr 7. (Het openstellen van diensten, toewerken naar minder afhankelijkheid van uitgevers).
 - o 'Kostenbeheersing: volledige Open Access zonder extra kosten': 'Extra kosten' in welke situatie en voor wie?
- KAL04
 - o 4. 'Handhaving van hoge kwaliteit en onderzoekintegriteit': 'Open peer review' ontbreekt. Open Peer Review is een belangrijk aspect van Open Science. Het openstellen van wat traditioneel een gesloten proces is geweest, vergroot de mogelijkheden om fouten op te sporen, bevindingen te valideren en ons algemene vertrouwen in gepubliceerde resultaten te vergroten.
- KAL05 Erkennen en waarderen
 - o 5. Innovatieve manieren van erkennen en waarderen, het loslaten van kwantitatieve indicatoren; dit is natuurlijk de zaak van meer op onderzoeksbeleid gerichte organisaties dan van SURF. Hoewel SURF een voorstander is van het faciliteren van alternatieve impactfactoren, willen we erop wijzen dat deze paragraaf impliceert dat er volledig afstand moet worden gedaan van kwantitatieve indicatoren. De toevoeging van aanvullende indicatoren zou een verrijking zijn van passendere manieren van evaluatie en beloning. Voor een optimale evaluatie en erkenning van onderzoek zal waarschijnlijk naar een combinatie van (uiteenlopende) kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren moeten worden gezocht. Wij denken dat het beter haalbaar is om niet teveel op kwalitatieve indicatoren te vertrouwen en in plaats daarvan nieuwe, aanvullende kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren te ontwikkelen om passendere manieren voor erkennen en waarderen tot stand te laten komen.
 - o 5. 'Nieuwe manieren van erkennen en waarderen, loslaten van kwantitatieve indicatoren: Wij vinden dat dit niet specifiek betrekking heeft op Open Access, maar meer een

algemene belangrijke actielijn is die verband houdt met de dwarsdoorsnijdende, essentiële voorwaarde voor lijn 4 (erkennen en waarderen) en niet zozeer met alleen Open Access

- KAL06
 - o 6. Controle over eigenaarschap, publieke waarden, en academische en digitale soevereiniteit; & 7. Open diensten, toewerken naar minder afhankelijkheid van uitgevers. Het zou waardevol zijn om op het verband tussen deze twee actielijnen te wijzen. De academische gemeenschap is te afhankelijk geworden van een handvol grote commerciële organisaties. Wij zouden daarin het evenwicht willen herstellen. Eén manier is om te proberen de controle over het eigenaarschap terug te winnen door voorwaarden te stellen in overeenkomsten en/of wetgeving. Waar dat niet mogelijk is of wanneer de Nederlandse onderzoeksgemeenschap besluit dat ze nooit het risico wil lopen afhankelijk te worden; zal Open infrastructuur de voorkeursstrategie zijn. Een voorbeeld hiervan zou de essentiële informatie over onderzoek kunnen zijn; 'wie heeft welke output geproduceerd met welke subsidie en waar kan men daartoe vrije toegang krijgen.'
- KAL07
 - o 7. 'Het openstellen van diensten, toewerken naar minder afhankelijkheid van uitgevers': Zie de eerdere opmerkingen over de missie: NPOS zou moeten streven naar een beter evenwicht tussen de ondersteuning van traditionele uitgevers en de ondersteuning van alternatieve (door wetenschappers geleide) bedrijfsmodellen voor open access.
- Doelgroepen
 - o De Belangrijkste Actielijnen voor Open Access zijn hoofdzakelijk gericht op universiteiten (en geschreven vanuit het perspectief van universiteitsbibliotheken) en gaan voorbij aan andere belangrijke stakeholders, met name NWO.
- OA en OER
 - o De actielijnen die onder Open Access worden genoemd, hebben veel raakvlakken met punten die altijd bij de invoering van OER aan de orde zijn: Behoud van hoge kwaliteit; Controle over eigenaarschap, publieke waarden, academische en digitale autonomie.

BETERE VERKLARINGEN

- De belangrijkste actielijnen zijn eerder geformuleerd als ambities dan als daadwerkelijke actielijnen.
- Voeg een lijst bij van alle RPO's en RFO's die momenteel 'ontbreken', zodat het voor iedereen duidelijk is welke instellingen u in dit nationale consortium wilt opnemen. Dit is voor STZ-bibliotheken erg belangrijk, omdat we zo op directieniveau hard kunnen maken dat STZ-ziekenhuizen een schakel zijn in de open access-keten.
- Wij hebben geen specifieke vermelding kunnen vinden dat met alle wetenschappelijke output alleen output van door de overheid gefinancierd onderzoek wordt bedoeld.
Tot op heden is het verplicht dat door de overheid gefinancierd onderzoek in open access moet worden gepubliceerd, terwijl deze verplichting niet geldt voor onderzoek dat niet met overheidsgeld wordt gefinancierd. We verzoeken u te bevestigen dat alle wetenschappelijke output, ongeacht eventuele overheidsfinanciering, in open access moet worden gepubliceerd.
- Metadata
 - o Metadata met betrekking tot Open Access worden niet expliciet in de actielijn betreffende OA genoemd:

Metadata m.b.t. OA worden in de actielijn Open Access niet expliciet genoemd, wel in de actielijn FAIR data. "Expliciete aandacht voor de metadata van alle scholarly output (inclusief publicaties) zou ook in de actielijn OA goed zijn, evenals nadruk op het belang van de openheid van deze metadata. Dit kan zowel aandachtspunt zijn in onderhandelingen met uitgevers, als bij het nadenken over infrastructuur voor publiceren."

- In de missie en actielijnen ontbreekt het belang van metadata, terwijl wordt gezegd dat deze onderdeel zijn van de OA-programmalijn.

Ten aanzien van OA van alle wetenschappelijke output en de openheid van deze metadata, is het belangrijk expliciete aandacht aan metadata te schenken. Dit zou deel kunnen uitmaken van de onderhandelingen met uitgevers en een overweging kunnen zijn bij het opzetten van een publicatie-infrastructuur.

- 'Behoud van hoge kwaliteit en onderzoekintegriteit': dit punt behoort niet tot de belangrijkste actielijn binnen OA, maar is hooguit een bijkomend voordeel van OA.
- 'Het opstellen van diensten, toewerken naar minder afhankelijkheid van uitgevers': wij zullen altijd afhankelijk zijn van uitgevers. Het doel is het diversifiëren van de soorten uitgevers.
- Is het mogelijk een nationale repository te hebben waarop onderzoekers echt kunnen vertrouwen dat hun data zowel nu als in de toekomst veilig zijn?
- Voeg een aanvullende actielijn toe: Een professionele gemeenschap van bekwame Research Intelligence-professionals opbouwen, onder meer om te helpen een Open Kennisbank op te bouwen en loopbaanevaluatie te ondersteunen door verantwoorde biblio- en alt-metrieken te ontwikkelen en aan te bieden.

Verklaring: Een belangrijke oorzaak van het wijdverbreide gebruik (en misbruik) van onverantwoorde metriek (JIF, H-index), is het gebrek aan datatoegang en/of de benodigde expertise voor het ontwikkelen en gebruiken van verantwoorde metrieken die samen met de uit peer review afkomstige kwalitatieve data nodig zijn.

2. FAIR-data:

- Vaardigheden & training
 - Behalve aandacht voor de opbouw van capaciteit en competenties met betrekking tot datastewards is ook aandacht nodig voor de opbouw van kennis en competenties voor de omgang met research data (research software engineers).
- OA KAL06 ook voor FAIR-data
 - Wat FAIR-data betreft: actielijn 6 van Open Access (controle over eigenaarschap, publieke waarden, enz.) lijkt mij relevanter voor onderzoeksdata, waar het nog steeds mogelijk lijkt te zijn om te voorkomen dat commerciële spelers een monopolie opbouwen.
- Erkennen en waarderen, ook voor FAIR-data
 - Erkennen en waarderen wordt bij Open Access als belangrijke actielijn genoemd maar niet bij Fair Data en Citizen Science. Ik hoef vast niet uit te leggen dat erkennen waarderen noodzakelijk is voor ALLE facetten van Open Science, niet alleen voor Open Access.
- Eigenaarschap & IE
 - De cruciale kwestie van data ownership en intellectuele-eigendomsrechten in publiek-private partnerschappen worden in deze rubriek niet vermeld.
- Toegankelijkheid

- Ook ontbreken expliciete uitspraken over de toegankelijkheid van data voor stakeholders die zich buiten de 'traditionele wetenschappelijke gemeenschap' bevinden en het verband met ontwikkelingen en normen op het gebied van datastewardship wereldwijd.
- KAL01
 - 'FAIR-data, actielijn 1: niet alleen data stewards, maar ook research engineers, privacy- en veiligheidsdeskundigen, etc Zij moeten allemaal als een team samenwerken (wat inderdaad een enorme uitdaging kan zijn)'
 - Wij denken dat institutionele beleidsmakers meer invloed zouden krijgen wanneer het document bijvoorbeeld melding zou maken dat instellingen 3-5 datastewards nodig hebben per 100 datagestuurde academici.
 - De eerste belangrijkste actielijn, capaciteitsopbouw, is een eerste vereiste en heeft de hoogste prioriteit.
Wij verwachten een verband met zowel de plaatselijke als de (binnenkort op te richten) thematische DCC's en daarnaast de rol van het bestaande initiatief RDNL en LCRDM.
 - Open Science kan niet worden bereikt door alleen maar een professionele gemeenschap van datastewards op te bouwen. Evenveel of meer aandacht moet worden besteed aan andere disciplines (software engineering en andere ondersteunende functies) en aan de vaardigheden en training van de wetenschappers zelf.
 - 1. 'Capaciteitsopbouw': Wij stellen voor om naast data stewards ook aandacht te besteden aan data engineers en privacydeskundigen die bij voorkeur in een team samenwerken. NPOS zou hier ook peer-to-peer activiteiten en coördinatie van de verschillende gemeenschap kunnen ondersteunen of aanmoedigen (bijvoorbeeld een gemeenschap van stewards en Open Science Community's)
- KAL02
 - In actielijn 2 wordt slechts - onterecht in onze ogen - heel kort gerefereerd aan de rol van funders en van het belang van erkennen en waarderen (in relatie tot RPOs). Dit zou in een volgende versie veel meer aandacht mogen krijgen.
- KAL03
 - 'FAIR-data, actielijn 3: volgens dit punt zullen interoperabele netwerken zich nu op nationaal niveau concentreren, maar op internationaal niveau wordt veel ontwikkeld waar NL ook aan kan meewerken. Anders wordt NL een afgezonderd FAIR-eilandje op de wereld :)"
 - Actielijn 3: "De derde belangrijkste actielijn is de uitbreiding van het ecosysteem en de opbouw van netwerken van diensten en infrastructuren omtrent data. [*Citaat in het Nederlands:*] "Er wordt dus voorgesteld dat vanuit NPOS-netwerken van diensten en infrastructuren (fysieke, digitale, virtuele, menselijke, ...?) worden gebouwd. Wie gaat dat dan bouwen? Wat gaan ze nu precies bouwen? Wie gaat het betalen, nu en in de toekomst?"
 - 3. 'Diensten en infrastructuur': Wij zijn een voorstander van het opbouwen van netwerken voor het verstrekken van informatie en diensten die onderzoekers helpen de FAIR-principes toe te passen gedurende de hele levenscyclus van onderzoek(sdata): van de subsidieaanvraag tot de publicatie en archivering van data. Volgens ons omvat dit ook de ondersteuning bij het opstellen van datamanagementplannen en instemmingsverklaringen, het kiezen van een platform waarop data en programmacode worden gedeeld (bv. DataverseNL, 4TU, DansEasy, Zenodo, Dryad), het aanbevelen van

onderwerpspecifieke repositories, en waar men terecht kan voor de preregistratie van hypothesen.

- KAL04
 - 'FAIR'-data, actielijn 4: Dit is nogal vaag geformuleerd, ik beschouw dit niet als een actielijn.'
 - Actielijn 4: "De vierde belangrijkste actielijn betreft het kweken van vertrouwen in het systeem. Vertrouwen speelt een sleutelrol als het gaat om netwerken, platforms en het hergebruiken van data. Onderzoekers vertrouwen op de kwaliteit van data wanneer ze deze hergebruiken. Dit heeft betrekking op de data, maar ook op het veilige hergebruik van de data."
Een groep van mensen en organisaties (NPOS-stakeholders?) gaat vertrouwen (?) in het systeem (welk systeem?) brengen. Als dit één van de vier centrale actielijnen is van het FAIR Data-onderdeel van NPOS, dan zou onderbouwing en toelichting, met gebruik van concretere termen, aan te raden zijn."
 - 4. 'Vertrouenskader voor datatoegang': De beschrijving van de belangrijkste actielijn is niet concreet genoeg.
- De vijf (verticale) actielijnen (infrastructuur, ondersteuning & training, betrokkenheid van de gemeenschap, erkennen & waarderen, en beleid & regelgeving) komen in de 4 belangrijkste actielijnen onvoldoende aan bod.
- LT-toegang
 - 'FAIR'-data: Ik mis de langetermijngarantie voor toegang tot data en software als actielijn, met inbegrip van data- en softwarelicenties en het gebruik van overeenkomsten / gebruiksvoorwaarden. Dit is nu al een probleem voor grote onderzoeken die niet zomaar data in een repository kunnen archiveren, maar gebruik moeten van datatoegangsverzoeken (dit kan te wijten zijn aan de AVG, maar ook aan financiële en infrastructurele beperkingen)"
- Software
 - De OESO beveelt de implementatie van good practices aan voor research data en softwaremanagement in het hele onderzoekssysteem (<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0347>), waarbij data en software gelijkwaardig worden behandeld, hetgeen ontbreekt in de huidige belangrijkste actielijnen van NPOS.
- Duurzaamheid
 - Er moeten voorzieningen, tools & diensten, en budgetten zijn om FAIRification structureel en duurzaam te maken.
- FAIR
 - In de belangrijkste actielijnen ontbreken de 'F' en 'A' van FAIR. Hergebruik en interoperabiliteit worden expliciet uitgelegd, vindbaarheid en toegankelijkheid niet.
 - PID's
In het kader van FAIR zou het waardevol zijn de essentiële rol van Persistent Identifiers (PID's) te vermelden. Zonder PID's (eerste FAIR-principe) is geen van de vier letters van FAIR haalbaar. Dit zou mooi aansluiten bij het feit dat verschillende stakeholders momenteel bezig zijn met het opstellen van een nationaal draaiboek voor PID's. Tenslotte is het gebruik van (open) PID's niet alleen essentieel voor FAIR-data, maar is ook cruciaal voor de borging van academische autonomie (door openheid en interoperabiliteit van

informatie over onderzoek), zoals vermeld in hoofdstuk 1 van de Open Science Guiding Principles.

- Ontbrekende KAL over hoeveelheid data
 - o Wij vinden het jammer dat er geen actielijn is die betrekking heeft op het vergroten van de hoeveelheid publiekelijk gedeelde onderzoeksdatasets.
Het is enigszins teleurstellend dat er geen enkele leidraad of ambitie is wat betreft het streven om data open en open-licentie te maken, behalve dat ze FAIR moeten zijn.
- Wij missen een overzicht van wat er tot nu toe op internationaal niveau ontwikkeld is (bijvoorbeeld The Carpentries-community) en wat wij daarvan kunnen leren (of hoe wij van hen zullen leren/met hen zullen samenwerken).

3. Citizen Science:

- Ontbrekende KAL
 - o Aan de belangrijkste actielijnen van Citizen Science toevoegen: openstellen van de wetenschap (onderzoek en onderwijs) voor de samenleving.
- Erkennen & waarderen
 - o Het is niet duidelijk hoe onderzoekers worden ondersteund als ze citizen science beoefenen. Vooral wanneer academische onderzoekers aan het hoofd van een onderzoeksproject staan; hoe de communicatie het best te organiseren, hoe het werk te 'vertalen' en hoe te organiseren.
- Samenwerking
 - o Ontbrekende best practices voor het realiseren van een (multidisciplinaire) samenwerking
 - o Ontbrekende informatie over citizen scientists die patiënt zijn; voor deze groep kan het werk als citizen scientist er anders uitzien (bijvoorbeeld meer flexibiliteit nodig) vanwege hun handicap
 - o De verschillen van citizen science tussen disciplines
 - o Om citizen science - of beter gezegd: publieke betrokkenheid - deel te laten uitmaken van de academische cultuur in plaats van een praktijk die door enkelingen wordt uitgeoefend, moet al vroeg in het curriculum van onderzoekers aandacht worden besteed aan de integratie van 'participatieve en collaboratieve onderzoeksmethodologieën'.
 - o Er zijn verschillende goed functionerende citizen science-platforms en met hun gecombineerde inspanningen moet worden samengewerkt.
 - o Om een tweerichtingsproces te versterken waarin het onderzoek de samenleving vindt en de samenleving het onderzoek vindt, stellen wij een omgeving a/o-programma voor dat het voor burgers & maatschappij gemakkelijker maakt om aansluiting te vinden bij onderzoek(ers). Zo kunnen burgers en maatschappelijke organisaties onderzoeksvragen en aspiraties oppikken die voortkomen uit hun specifieke ervaringsdeskundigheid en kennis.
- KAL's voor Citizen Science-kopteksten zijn te abstract om zinnig te zijn.
 - o Een aanzienlijk deel van de HOW-tekst is rechtstreeks gebaseerd op een deliverable van WeObserve en daar moet naar verwezen worden.
 - o Mogelijk is het nodig om actielijnen 1 en 4 om te wisselen, d.w.z. eerst het CS-netwerk creëren
 - o Actielijn 3 - Capaciteitsopbouw: afgezien van de definitie, is het onduidelijk wie wat met wie doet om wat te versterken?

- voor veel/de meeste activiteiten is het onduidelijk wie de drijvende kracht/uitvoerende instantie is
- punt 4 - een CS-netwerk in NL oprichten - een ander netwerk dan dat uit punt 1?
- punt 5 - zeer WeObserve-centrisch; gecopy-pastet uit teksten/werk van WeObserve; Plotselinge introductie van citizen observatories lijkt hier misplaatst
- Tweede belangrijke alinea van punt 5: waarom zo'n sterke nadruk op gezondheid?
- Stakeholders
 - STZ-ziekenhuizen spelen al een belangrijke rol als stakeholder op het gebied van citizen science. Wij missen STZ-ziekenhuizen als belangrijke stakeholder in het NPOS2030-ambitiedocument.
 - Niet alle bestaande citizen science in Nederland is afkomstig van universiteiten. Wat zal hiermee gebeuren? Zal dit worden omarmd? Of zal men dit negeren en als activisme beschouwen dat niet serieus kan worden genomen? Dat zou naar mijn mening namelijk een grote vergissing zijn als het doel is de samenleving te betrekken!
 - Mogelijk is niet iedereen bereid zich te laten 'coördineren' door een overkoepelend systeem of bestuur
- Verschillende vormen van CS
 - Maak onderscheid tussen verschillende vormen van burgerparticipatie: zo kunnen burgers meedenken over de onderzoeksvraag en zelfs meehelpen bij de verzameling van data (die op hun beurt variëren van individueel onderzoek tot big data), waarbij zij in begrijpelijke taal over de resultaten worden geïnformeerd en bij de implementatie worden betrokken.
- KAL voor capaciteitsopbouw
 - De belangrijkste actielijn Capaciteitsopbouw lijkt veel overlap te hebben met de andere vier belangrijkste actielijnen van Citizen Science. Ik betwijfel of dit een aparte belangrijkste actielijn moet zijn. Daarnaast wordt gesproken over vijf stappen, terwijl er zeven zijn beschreven.
- Ambitie
 - Ik vind de titel 'Best practices ontwikkelen' niet ambitieus genoeg.
In de tekst 'Bewustwording creëren' staat in het document 'bewijs delen van de impact van het betrekken van burgers of betrokken worden door burgers'. Dus natuurlijk moeten de best practices gedeeld worden, maar het gaat ook om het ontwikkelen/innemen van een kennispositie/vergroten van (bewijs voor) de impact door citizen science,
 - De belangrijkste actielijnen zouden een meer pro-actieve en stimulerende aanpak kunnen omvatten om met de burgers in contact te komen. Inclusiviteit vereist pro-activiteit, stimulering en een outreach naar wetenschappers om zich met citizen science bezig te houden om hun onderzoeksdoelen te bevorderen."
- KAL01
 - 1. 'Bewustwording ontwikkelen': Misschien hieraan toevoegen dat dit onderdeel is van een cultuurverandering? Hoewel bewustwording niet erg ambitieus klinkt, erkennen we dat dit van essentieel belang is om een cultuurverandering teweeg te brengen die wél enorm ambitieus is. Onderzoekers moeten vanaf het begin van hun project beseffen hoe belangrijk het is om de samenleving bij hun onderzoek te betrekken, hoewel dit niet altijd relevant is (heeft raakvlakken met cultuurverandering).
- KAL02

- 2. 'Best practices consolideren en verder ontwikkelen': Wij stellen voor het begrip 'good practices' te gebruiken, omdat 'best practices' ertoe zouden kunnen leiden dat onderzoekers minder geneigd zijn om te vragen of zij hieraan voldoen. Dit begrip zou aanleiding kunnen geven tot twijfels/bezorgdheid over wie bepaalt wat deze best practices zijn. Daarnaast zouden sommige instellingen terughoudend kunnen zijn om te delen of ze naar best practices streven, terwijl 'good' practices mogelijk toereikend zijn en meer aanzetten tot delen.
- Wat betreft actielijn 2 van citizen science: het delen van 'worst practices' is misschien nog waardevoller dan het delen van 'best practices', vooral omdat deze zelden worden genoemd in de wetenschappelijke literatuur
- KAL04
 - Belangrijkste actielijn 4, het netwerk, hangt sterk samen met belangrijkste actielijn 2. Zou de focus van deze belangrijkste actielijn echt het netwerk moeten zijn of op een wat abstracter/hoger niveau worden gelegd: een governancestructuur voor het realiseren van CS in Nederland /professionalisering van Nederlandse Citizen Science. Het Nederlandse netwerk is laaghangend fruit en iets wat al begonnen is. Of zeg iets over het bereik, het beoogde aantal of de verscheidenheid van de leden van dit netwerk. En zijn positie op internationaal vlak.
 - 4. 'Samenwerking, synergie en transdisciplinaire samenwerkingsverbanden bevorderen': Wij vinden dat het concept van citizen science te simpel op verschillende disciplines wordt toegepast, alsof het een alles-in-éénoplossing is voor verschillende soorten problemen ('Haarlemmer olie'). Wij moeten aandacht besteden aan de overdracht van kennis wanneer deze met verschillende groepen in de samenleving gedeeld wordt. Zolang onderzoekers hun onderzoeksresultaten niet vertalen in een taal die voor andere disciplines of het bredere publiek begrijpelijk is, zal het streven naar synergie zinloos zijn.
- KAL05
 - 5. 'Ontwikkelen van en investeren in ondersteunende infrastructuren': In dit deel wordt citizen science gezien als een bijdrage aan open science. Nu lijkt een duidelijke definitie van citizen science te ontbreken: hoe verhoudt die zich precies tot open science? Kunnen ze zonder elkaar bestaan of zijn ze intrinsiek met elkaar verbonden? Bijvoorbeeld: Is publieksvoorlichting onderdeel van citizen science of van open science?
 - Belangrijkste actielijn 5: de infrastructuur moet naar mijn mening in het algemeen vooral gaan over data (verzamelen, analyseren en delen... hoe blijven burgers eigenaar van hun data, hoe kunnen wij hen in staat stellen data te analyseren, toegang te krijgen tot data... en enerzijds te zorgen voor data(verzameling) van wetenschappelijke kwaliteit en anderzijds voor netwerken/platforms voor citizen science. Hoe houden wij de burgers betrokken als mede-onderzoekers? Hoe stellen wij de verschillende stakeholders in staat met elkaar in contact te komen en elkaar te informeren? Ik vind dat dit nu een mix is van input uit specifieke domeinen/projecten en niet het brede scala aan citizen science-projecten bestrijkt.
 - Voor actielijn 5 lijkt de nadruk van ondersteunende infrastructuur te liggen op CO's en medisch onderzoek; waarop is deze keuze gebaseerd? Valt biodiversiteitsmonitoring bijvoorbeeld onder CO's? Zouden zij het begrip CO kennen? En waarom wordt de nadruk gelegd op gezondheid en niet op een van de vele andere disciplines? Met andere woorden: als deze twee gewoon als voorbeelden zijn bedoeld, dan

is dat prima, maar dat moet dan wel duidelijker worden gemaakt. Als actielijn 5 de bedoeling heeft om de ondersteuning van citizen science alleen op deze twee typen CS te richten, dan ben ik het niet eens met deze invalshoek of zou ik op zijn minst uitgelegd willen krijgen waarom de nadruk op deze twee benaderingen ligt. Vooral omdat CO's worden beschreven als een zeer bijzondere vorm van CS, waardoor tal van andere benaderingen minder zouden worden ondersteund (althans, zo komt deze actielijn nu op mij over)

- Ontbrekende KAL's
 - o Bereik en bewustwording zijn noodzakelijke belangrijkste actielijn. We missen echter de overkoepelende analyse van wat de voornaamste belemmeringen zijn voor de invoering van citizen science. Of het nu gaat om de samenwerking tussen burgers en wetenschappers of de toegang tot kennisinfrastructuren en mensen voor burgers.
 - o Financiering

Wat betreft capaciteitsopbouw, zou ik willen toevoegen dat er ook financiering beschikbaar moet zijn, niet alleen voor onderzoek dat gebruikmaakt van citizen science, maar ook voor onderzoek naar citizen science. Het voortdurend bestuderen van bestaande praktijken zal van cruciaal belang zijn voor de capaciteitsopbouw en de ontwikkeling van best practices, vooral gezien de recente en aanhoudende hausse in citizen science-projecten.

Een belangrijke actielijn zou ook aanloopsubsidie kunnen zijn. Net als de 'Nationale Wetenschaps-Agenda (NWA)' zou NPOS een aanloopsubsidie beschikbaar kunnen stellen, waarvoor het publiek vragen indient en (interdisciplinaire teams van wetenschappers?) een voorstel doen over hoe deze vragen kunnen worden onderzocht. Vervolgens wordt aan het beste voorstel een (aanloop)subsidie toegekend.
 - o Inclusiviteit opnemen

Inclusiviteit wordt aangemerkt als een kernaspect van citizen science. De literatuur wijst uit dat er onder deelnemers aan citizen science al snel patronen van uitsluiting te ontdekken zijn. Daarom moet naar mijn mening in elk citizen science-project actieve aandacht aan inclusiviteit worden geschonken (dit ontstaat niet vanzelf) en moet inclusiviteit ook worden afgestemd op de doelstellingen van een project. Niet alle initiatieven mogen inclusiviteit als kerndoel hebben; in sommige gevallen kan inclusiviteit de verwezenlijking ervan zelfs belemmeren
- Leg verbanden tussen de PL's (en vorige verslagen)
 - o Er moet een verband worden gelegd met de belangrijkste actielijnen van de andere programmalijnen, bijvoorbeeld: wat is de impact van citizen science op de actielijnen Infrastructuur en Vaardigheden en training uit het Fair Data-programma.
 - o Momenteel voelen de Citizen Science-secties zich niet erg goed geïntegreerd met de andere secties. Wij zouden graag een visie zien op de relatie tussen FAIR en open data, open access en citizen science.
 - o Algemene opmerking: er is een groot contrast met de actielijnen van het FAIR Data-programma, die veel gedetailleerder zijn.
 - o De belangrijkste actielijnen lijken nogal af te wijken van wat in het NPOS-verslag 'Kennis en krachten gebundeld' werd beschreven. De suggestie is om zo veel mogelijk deze actielijnen aan te houden.
- Definitie

- Wij stellen voor een paar regels toe te voegen waarin citizen science wordt gedefinieerd. Ook zou het helpen om het verband tussen citizen science en publieke betrokkenheid te verduidelijken, terwijl ook wordt uitgelegd dat het verschillende concepten zijn.
- Training
 - Voor citizen science zou het goed zijn om de nadruk te leggen op de bevordering van wetenschappelijke kennis, zodat het publiek begrijpt hoe wetenschap in z'n werk gaat en hoe ze wetenschap kan onderscheiden van pseudowetenschap en van technologie.

1 Gevolgen van de consultatieanalyse

In dit laatste hoofdstuk richten we ons op de mogelijke gevolgen van de consultatiefeedback voor de verdere ontwikkeling van het ambitiedocument. Ons advies zal de volgorde aanhouden van de vragen waarmee wij dit verslag zijn begonnen:

Dit NPOS2030-consultatieverslag beantwoordt drie vragen:

1. In hoeverre wordt het NPOS2030-ambitiedocument ondersteund?
2. Welke verbeterpunten stellen de respondenten voor met betrekking tot de vier elementen in het NPOS2030-ambitiedocument?
3. Welke toevoegingen adviseren de respondenten aan de conceptuele 'Rolling Agenda' van NPOS 2030?

1.1 Ondersteuning van het NPOS2030-ambitiedocument

Het algehele resultaat van de consultatieanalyse wijst op een gedegen ondersteuning van het ambitiedocument. De respondenten hebben blijk gegeven van een constructieve en betrokken deelname aan de consultatie. De algemene boodschap van alle groepen stakeholders luidt: "Nodig ons uit om deel te nemen aan het follow-upproces van NPOS 2030". Rekening houdend met het belang van een breed gedragen NPOS 2030, is ons advies:

1. **Follow-up van het voornemen om stakeholders actief bij de Rolling Agenda te betrekken**, actief of geïnformeerd, afhankelijk van de situatie. Zij zou het goede voorbeeld geven wat betreft de guiding principle van inclusiviteit. Co-creatie van de Rolling Agenda zou misschien een cruciaal instrument kunnen zijn om steun te verwerven voor de eigenlijke acties en planning.
2. **Overweeg een redactieraad voor de Rolling Agenda samen te stellen, waarin ook een afgevaardigde van de hogescholen zitting zal hebben**. Het is belangrijk om te voorkomen dat de NPOS2030-documentatie hoofdzakelijk betrekking heeft op een academische onderzoekspraktijk, aangezien NPOS 2030 ernaar streeft alle groepen stakeholders en hun praktijken bijeen te brengen.

1.2 Suggesties ter verbetering van de vier elementen in het NPOS2030-ambitiedocument

De opmerkingen zijn voor een groot deel constructief en bieden goede suggesties ter verbetering van het ambitiedocument. De meeste opmerkingen hebben betrekking op de programmalijnen; de respondenten geven aan deze onvolledig te vinden en willen er programmalijnen aan toevoegen. Voor de resultaten van de consultatie en gedetailleerde adviezen verwijzen wij naar hoofdstuk 5. In deze paragraaf geven wij alleen overkoepelend adviezen:

3. **Zorg voor een betere samenhang tussen de guiding principles/visie en de programmalijnen/belangrijkste actielijnen**. Soms is de motivering voor de gekozen drie programmalijnen onduidelijk.
4. **Voeg Open Education als vierde programmalijn toe**.
 - Pro's: (1) dit wordt vaak genoemd (2) de factoren die aan open education en open science ten grondslag liggen, komen grotendeels overeen.

- Contra's: (1) het toevoegen van een grote programmalijn als Open Education brengt het risico met zich mee dat die van Open Science (en Open Education) ernstige vertraging oplopen; (2) Open Education zou naast Open Science kunnen worden beschouwd, in plaats van als een van de programmalijnen.
 - Opmerking: verwar open education niet met open leermaterialen.
5. **Breid bestaande programmalijnen uit om ook open software te omvatten.** Deze kan in meerdere lijnen worden ondergebracht, zoals FAIR Data, maar ook Open Access.
 6. **Positioneer dwarsdoorsnijdende, essentiële voorwaarden, zoals erkennen en waarderen, als belangrijke actielijn in alle programmalijnen.**
 7. **Leg beter uit wat autonomie inhoudt en wat de samenhang tussen autonomie en de programmalijnen is.** Houdt er ook rekening mee dat autonomie als strijdig met inclusiviteit wordt beschouwd.
 8. **Overweeg de naam Citizen Science te veranderen in Citizen Engagement of Societal Engagement.**

1.3 Geadviseerde toevoegingen aan de conceptuele Rolling Agenda

De suggesties ter verbetering van de belangrijkste actielijnen die in het kader van de consultatie zijn ontvangen, bieden een goede indicatie over hoe we samen met de belangrijkste stakeholders de Rolling Agenda kunnen gaan invullen. Wij noemen specifiek de volgende punten om mee te nemen in de opstelling van de Rolling Agenda:

9. **Verduidelijk het doel van zowel het Ambitiedocument als de Rolling Agenda.** Er bestaat onder de respondenten verwarring over de visionaire en programmatische elementen in hetzelfde document dat oproept tot actie binnen een context met onduidelijkheid over governance. Dan resten ons nog onderstaande twee adviezen.
10. **Overweeg voldoende tijd te besteden aan een goed onderbouwde ambitie en agenda.** Het is belangrijk om de volgorde van het proces aan te houden: eerst moet het Ambitiedocument worden voltooid, gevolgd door een governance voor alle betrokken stakeholders (inclusief NPOS zelf) en tot slot moet gezamenlijk de Rolling Agenda worden opgesteld.
11. **Overweeg gehoor te geven aan de roep van respondenten om een ambitieuzere aanpak.** Een ambitieuzer NPOS 2030 zal een realistische uitvoering niet in gevaar brengen als regelmatig de laatste stand van zaken wordt gecommuniceerd. Wij stellen een tussentijdse bespreking van het ambitiedocument voor om nieuwe ontwikkelingen op het gebied van open science in aanmerking te nemen. Een tweejaarlijkse bijwerking van de Rolling Agenda is nuttig om de wendbaarheid binnen het programma en onder de stakeholders te behouden.

Bijlage: Deelnemende organisaties, netwerken en initiatieven aan de open consultatie

Wij hebben respondenten die namens organisaties, netwerken en initiatieven een bijdrage leverden toestemming gevraagd om de naam van hun organisatie in dit verslag bekend te maken. Om ethische en juridische redenen is de 12 respondenten die op persoonlijke titel spraken niet gevraagd hun naam bekend te maken.

Met toestemming bekendgemaakt:

- 4TU.ResearchData
- Adviescollege Open Science van de hogescholen
- Hogeschool van Amsterdam
- Avans Hogeschool
- Centrum voor Wetenschaps- en Technolestudies (CWTS), Universiteit Leiden
- DANS - Data Archiving and Networked Services
- Digitale Competentie Centra (DCC) Implementatie Netwerk
- Nederlandse Onderzoeksraad NWO
- Technische Universiteit Eindhoven
- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Hogeschool Leiden
- KB, Koninklijke Bibliotheek van Nederland
- LCRDM
- Team Erkennen & waarderen, Universiteit Maastricht
- Medische bibliotheken van de STZ Samenwerkende Topklinische ziekenhuizen
- Nederlands Kanker Instituut - Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis
- Netherlands eScience Center
- Netwerk van Nederlandse Open Science Community's
- NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies
- NL-RSE (Netherlands Research Software Engineers-netwerk)
- NRO (Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek)
- Institutenorganisatie van NWO
- ODISSEI (sociale wetenschappen)
- Open Science Community Amsterdam
- Open Science-programma van de Rijksuniversiteit Groningen (UG)
- Open Science Public Engagement Fellow Network, Universiteit Utrecht
- Pedagogische en Onderwijswetenschappen, Faculteit der Maatschappij en Gedragwetenschappen, UvA
- Promovendi Netwerk Nederland (PNN)
- PULSAQUA
- Radboud Universiteit
- Radboudumc Nijmegen
- Rathenau Instituut
- Regieorgaan SIA

- Samenwerkingsverband Universiteitsbibliotheken en Koninklijke Bibliotheek (UKB)
- SciComNL (Science Communication Association Netherlands)
- Science Centre Delft (TU Delft) en WaterLab
- Springer Nature
- Stuurgroep Digitale Competentie Centra (DCC) Praktijkgericht Onderzoek
- SURF
- Tilburg University Open Science Focus Group
- TU Delft
- Universiteit Leiden
- Universiteit Utrecht Open Access Fellows
- Universiteit van Amsterdam
- Groep wetenschapscommunicatie en publieke betrokkenheid, Freudenthal Instituut, Universiteit Utrecht
- Vrije Universiteit Amsterdam
- De zone 'Naar digitale (open) leermaterialen' van Versnellingsplan